

שם ההוראה: חסות ממשלתית ופרסומת מסחרית במשרד הממשלה

מספר הוראה: 15.3.1

פרק ראשי: ניהול ותפעול המשרד

מהדורה: 01

פרק משני: פרסומת במשרד הממשלה

מילות מפתח:

פרסומת מסחרית, מתן חסות, חסות ממשלתית, פרסום ממשלתי, ועדה בין-משרדית

1. כללי

1.1 פעילויות כגון מתן חסות של משרד לפעילות מסוימת של גוף חיצוני, שילוב או מתן חסות של משרד בפרסומת מסחרית וכן שיתוף גוף חיצוני בפעילות, במתקן או בפרסום של משרד שיש בו כדי להוות פרסומת מסחרית, יובאו לבחינתה ולאישורה של הוועדה המשרדית לאישור חסות ממשלתית ופרסומת מסחרית (להלן: "ועדה משרדית") או הוועדה הבין-משרדית לאישור חסות ממשלתית ופרסומת מסחרית (להלן: "ועדת בין-משרדית"), לפי העניין, עבהתאם להנחיות הוראה זו.

1.2 הסדרת פעילותם של משרדי ממשלה בנושא רגיש זה תיעשה בהתאם לעקרונות המנחים הבאים: החובה לפעול בהתאם לכללי המינהל התקין, שמירה על סוהר המידות ומניעת ניגוד עניינים, הגנה על תדמית המדינה ומוסדותיה ושמירה על עיקרון השוויון והשקיפות, ובכפוף להוראות כל דין.

1.3 הוראה זו אינה עוסקת בהשתתפות עובד ציבור באירוע שבו המשרד מעניק חסות, וזו תיעשה בהתאם למפורט בתקשי"ר, "איסור מתן חסות", פרק 42.82, בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1700, בנושא מתן חסויות וגיוס תרומות בידי עובדי ציבור, ובהנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1703, בנושא השתתפות שרים בתשדירי פרסום.

2. מטרת המסמך

2.1 להנחות את משרדי הממשלה ויחידות הסמך בנוגע לאופן הגשת בקשות לחסות ממשלתית לפעילות של גוף חיצוני, למעורבות של משרד בפרסומת מסחרית או לפרסומת מסחרית במתקן או בפעילות של משרד ובנוגע לאופן אישורן.

2.2 להגדיר את הרוב הוועדה המשרדית והוועדה הבין-משרדית לאישור חסות ממשלתית ופרסומת מסחרית במשרד הממשלה, תפקידיהן, סמכויותיהן ואופן קבלת ההחלטות בהן.

3 הגדרות

3.1 בן משפחה (בהוראה זו) – בן זוג, הורה, הורה של הורה, ילד, אח או אחות וכן בן זוגו או ילדו של כל אחד מאלה, לרבות בשל אימוץ.

3.2 גוף חיצוני – כהגדרתו באחד מבין הסעיפים הבאים:

3.2.1 גוף הפועל למטרות רווח, לרבות גוף המאגד מספר גופים כאמור.

3.2.2 גוף הפועל ללא כוונת רווח, המקיים פעילות למטרות רווח או פעילות שתכליתה מימון פעילותו ומטרותיו של הגוף.

3.3 חסות ממשלתית – מתן חסות של משרד, לרבות הרשאה לשימוש בסמל, בשם או בכל דבר אחר המזוהה עם המשרד, בתמורה או שלא בתמורה, לפעילות מסוימת של גוף חיצוני או לפעילות שגוף חיצוני מעורב בה או במסגרת פעילות כאמור. לעניין זה, יובהר, כי פרסום אזכור בדבר עצם העובדה שגוף הפועל שלא למטרות רווח קיבל תמיכה ממשרד ממשלתי, לא יראה כחסות ממשלתית.

3.4 טיפול (בהוראה זו) – לרבות העלאת נושא לדיון, מכוחות בדיון, השתתפות בדיון או בהצבעה וקבלת החלטה.

3.5 משרד – כל משרד ממשרד הממשלה או יחידת סמך של משרד ממשלתי.

3.6 פרסומת מסחרית – כל הודעה ברבים על אודות גוף חיצוני, מצד, שירות או פעילות הנוגעת לגוף חיצוני, או שימוש בסמל, בשם המזוהה עם הגוף החיצוני או עם ממלאי התפקידים בו, בתמורה או שלא בתמורה. פרסומת מסחרית יכולה לקבל ביטוי באמצעים שונים, כגון מודעות, תשדירים, סרטונים, הפקות דפוס, פרסום באמצעים דיגיטליים, ועוד.

3.7 קרוב לחבר הוועדה המשרדית (בהוראה זו) – בן משפחה או אדם אחר שהוא בעל קרבה או בעל זיקה אישית, כלכלית או פוליטית לחבר הוועדה המשרדית.

4 הנחיות לביצוע

4.1 משרד ממשלתי יהיה רשאי להעניק חסות ממשלתית, להשתתף בפרסומת מסחרית, ולאפשר פרסומת מסחרית במתקן או באירוע שלו או מטעמו ללא קבלת אישור הוועדה המשרדית [ראה סעיף 4.3] או הוועדה הבין-משרדית [ראה סעיף 4.4] לנך, לפי העניין, במקרה של שיתוף פעולה בין משרד לבין גוף שאיננו גוף חיצוני (לדוגמה, רשות מקומית, חברה ממשלתית, גוף סטטוטורי ועוד).

- 4.2. משרד יהיה רשאי להעניק חסות ממשלתית, להשתתף בפרסומת מסחרית ולאפשר פרסומת מסחרית במתקן או באירוע שלו או מטעמו אך ורק לאחר שהגיש בקשה לכך לוועדה המשרדית או הוועדה הבין-משרדית, לפי העניין, וקיבל את אישורה לרבות במקרים הבאים:
- 4.2.1. במקרים שבהם מתקיימת התקשרות בין המשרד לגוף חיצוני כלשהו, בין היתר, לצורך ארגון, ניהול והפקת הפעילות שבמסגרתה תינתן החסות הממשלתית או תבוצע הפרסומת המסחרית.
- 4.2.2. במקרים שבהם היוזמה למתן החסות הממשלתית או לפרסומת המסחרית היא של המשרד וכן במקרה שבו היוזמה למתן החסות הממשלתית או לפרסומת המסחרית היא של הגוף החיצוני.
- 4.2.3. במקרים שבהם מדובר בפעילות שתתקיים בישראל או לחילופין מדובר בפעילות שתתקיים מחוצה לה.
- 4.2.4. במקרים שבהם הפעילות מתבצעת בשיתוף עם גורמים שאינם זקוקים לאישור מהוועדה המשרדית או מהוועדה הבין-משרדית לפעילות.
- 4.2.5. במקרים שבהם הפרויקט הכרוך בפרסומת מסחרית או בחסות ממשלתית מתבצע כאמצעות לשכת הפרסום הממשלתית (לפ"ם).

4.3. ועדה משרדית

4.3.1. מינוי הוועדה המשרדית

- 4.3.1.1. המנהל הכללי של משרד ימנה מבין עובדי המשרד ועדה משרדית ואלה יהיו חבריה:
- 4.3.1.1.1. המנהל הכללי של המשרד או מי שהוא מינה לנציגו – יושב ראש הוועדה.
- 4.3.1.1.2. חשב המשרד או מי שהוא מינה לנציגו – חבר.
- 4.3.1.1.3. היועץ המשפטי של המשרד או עורך דין שהוא מינה לנציגו – חבר.

- 4.3.1.2. המנהל הכללי של משרד ימנה לוועדה המשרדית מרכז מבין עובדי משרדו.

4.3.2. תפקידי הוועדה המשרדית וסמכויותיה

- 4.3.2.1. הוועדה המשרדית תבחן בקשות למתן חסות ממשלתית או להשתתפות בפרסומת מסחרית של המשרד ושל יחידות הסמך שלו.

שם ההוראה: חסות ממשלתית ופרסומת מסחרית במשרד הממשלה

מספר הוראה: 15.3.1

פרק ראשי: ניהול ותפעול המשרד

מהדורה: 01

פרק משני: פרסומת במשרד הממשלה

- 4.3.2.2 הוועדה המשרדית תהיה רשאית לאשר בקשות, לדחותן, או לאשר בתנאים או בסייגים, למעט בקשות המנויות בסעיף 4.4.2.2 להלן, המצויות בסמכות הוועדה הבין-משרדית.
- 4.3.2.3 הוועדה המשרדית תהיה רשאית לבקש מהגורמים הנוגעים בדבר כל חומר נוסף הדרוש לבחינת הבקשה, על פי שיקול דעתה.
- 4.3.2.4 הוועדה המשרדית תפעל בהתאם לעקרונות ולאמות המידה המפורטים בהוראה זו ובהתאם להוראות כל דין.
- 4.3.3 עבודת הוועדה המשרדית**
- 4.3.3.1 החלטות הוועדה המשרדית יתקבלו ברוב קולות חברי הוועדה, יהיו מנומקות וירשמו בפרוטוקול שייחתם בידי חברי הוועדה שיהיו נכחים בישיבה האמורה.
- 4.3.3.2 כל חברי הוועדה המשרדית יהיו מנין חוקי בישיבות הוועדה.
- 4.3.3.3 עמדת היועץ המשפטי של המשרד או נציגו בוועדה המשרדית תכריע בעניינים משפטיים. עמדת חשב המשרד או נציגו בוועדה המשרדית תכריע בעניינים תקציביים.
- 4.3.3.4 חבר הוועדה המשרדית לא יטפל במסגרת תפקידו בוועדה בעניינים שבהם מתעורר חשש סביר להימצאותו בניגוד עניינים בין מילוי תפקידו בוועדה לבין עניין אישי שלו או של קרובו וכן בעניינים שבהם קיימת אפשרות ממשית שהוא ימצא בניגוד עניינים בין מילוי תפקידו בוועדה לבין תפקיד אחר אותו הוא ממלא.
- 4.3.4 הודעה על החלטות הוועדה המשרדית**
- 4.3.4.1 הוועדה המשרדית תעביר את החלטותיה לגורם המבקש בכתב.
- 4.3.4.2 תמצית החלטות הוועדה המשרדית תפורסם באתר האינטרנט של המשרד ובאתר האינטרנט של החשב הכללי, לפי הנחיות החשב הכללי.
- 4.3.5 פניית הוועדה המשרדית לוועדה הבין-משרדית**
- 4.3.5.1 הוועדה המשרדית תפנה לטיפול של הוועדה הבין-משרדית בקשות לחסות ממשלתית ולפרסומת מסחרית בעניינים המנויים בסעיף 4.4.2.2 להלן, ותצרף לפנייה את חוות דעתה בנושא.
- 4.3.5.2 הוועדה המשרדית תהיה רשאית לפנות לוועדה הבין-משרדית, בבקשה שתכריע בעניין שבסמכות הוועדה המשרדית אשר מעורר ספקות או

קשיים וזאת, לאחר שדנה ומסרה חוות דעתה בנושא לוועדה הבין-משרדית.

4.3.5.3 בקשות לוועדה הבין-משרדית יוגשו בהתאם למצוין בסעיפים 4.6 ו-4.7 להלן ועל פי הכללים הבאים:

4.3.5.3.1 הבקשה תוגש לוועדה הבין-משרדית חודש לפחות לפני מועד מתן החסות הממשלתית לפעילות או הפרסומת המסחרית.

4.3.5.3.2 הוועדה הבין-משרדית לא תדון בפניות דחופות, אלא מחמת נסיבות מיוחדות וחריגות אשר ינמקו בבקשה.

4.4 ועדה בין-משרדית

4.4.1 מינוי הוועדה הבין-משרדית

4.4.1.1 החשב הכללי ימנה ועדה בין-משרדית ואלה יהיו חבריה:

4.4.1.1.1 נציג החשב הכללי – יושב ראש הוועדה.

4.4.1.1.2 נציג משרד החינוך – חבר ועדה.

4.4.1.1.3 נציג נציבות שירות המדינה – חבר ועדה.

4.4.1.1.4 נציג לשכת הפרסום הממשלתית – חבר ועדה.

4.4.1.1.5 נציג היועץ המשפטי לממשלה – חבר ועדה.

4.4.1.2 יושב ראש הוועדה ימנה מרכז לוועדה מבין עובדי משרד החשב הכללי.

4.4.2 תפקידי הוועדה הבין-משרדית וסמכויותיה

להלן התפקידים והסמכויות של הוועדה הבין-משרדית:

4.4.2.1 הכרעה בבקשות שיועברו אליה על ידי הוועדות המשרדיות, כאמור בסעיף 4.3.5.2 לעיל.

4.4.2.2 הכרעה בבקשות של משרד לאישור מתן חסות ממשלתית או השתתפות בפעילות הכרוכה בפרסומת מסחרית מהסוגים הבאים:

4.4.2.2.1 בקשה של גוף הפועל למטרות רווח הכרוכה בהוצאה

כספית של המשרד במתן חסות ממשלתית או השתתפות

בפרסומת מסחרית בסכום של 5,000 שקלים חדשים

ומעלה.

4.4.2.2.2 בקשה של גוף הפועל ללא כוונת רווח הכרוכה בהוצאה

כספית של המשרד במתן חסות ממשלתית או השתתפות

- בפרסומת מסחרית בסכום של 50,000 שקלים חדשים ומעלה.
- 4.4.2.2.3 בקשה עד לסכומים המצוינים בסעיפים 4.4.2.2.1 או 4.4.2.2.2 לעיל בהתאמה, אם יותר ממשרד אחד נותן חסות ממשלתית או משתתף באותה פרסומת מסחרית.
- 4.4.2.2.4 בקשה הנוגעת לפרסומת מסחרית במתקן של משרד (לדוגמה, בקשה להצבת פרסומת מסחרית של גוף חיצוני במשרד).
- 4.4.2.2.5 בקשה למתן בלעדיות לגוף חיצוני במסגרת חסות ממשלתית או פרסומת מסחרית בה מעורב משרד.
- 4.4.2.2.6 בכל עניין אחר שתקבע הוועדה הבין-משרדית.
- 4.4.2.3 טיפול בבקשות חוזרות בהתאם לאמור בסעיפים הבאים:
- 4.4.2.3.1 על אף האמור בסעיף 4.3.5.1 לעיל, הוועדה המשרדית רשאית להכריע בבקשה של משרד לאישור מתן חסות ממשלתית או פרסומת מסחרית, היתה במאפייניה, במהותה, ובזהות הגורמים המבקשים (להלן: "בקשה חוזרת") לבקשה שאישרה בעבר הוועדה הבין-משרדית.
- 4.4.2.3.2 ככל שבבקשה חוזרת יהיו מאפיינים השונים ממאפייניה של הבקשה שאושרה בעבר על ידי הוועדה הבין-משרדית, כאמור בסעיף 4.4.2.3.1, או שיתעורר ספק שמא אכן מדובר בבקשה זרה לבקשה שאושרה בעבר כאמור, או האם יהיה ראוי לאשר את הבקשה, תובא הבקשה בפני הוועדה הבין-משרדית, בהתאם להוראה זו.
- 4.4.2.4 קביעת אמות מידה ונהלים לעבודתן של הוועדה הבין-משרדית והוועדות המשרדיות, ככל שידרש, על מנת להבטיח, בין היתר, התנהלות אחידה של גופים ממשלתיים בתחום זה.
- 4.4.2.5 לצורך מילוי תפקידיה, תהיה הוועדה הבין-משרדית רשאית, על פי שיקול דעתה, לבקש מהוועדה המשרדית שפנתה אליה או מהמשרד הרלוונטי, לפי העניין, כל חומר נוסף, הדרוש לבחינת הבקשה או השאלה שהובאה בפניה.

- 4.4.2.6 האמור בסעיף 4.3.3.4 לעיל יחול, בשינויים המחוייבים, על חבר הוועדה הבין-משרדית.
- 4.4.3 הודעה על החלטות הוועדה הבין-משרדית
- 4.4.3.1 הוועדה הבין-משרדית תעביר בכתב את תוקן החלטותיה לוועדה המשרדית או למשרד הממשלתי הרלוונטי, לפי העניין.
- 4.4.3.2 תמצית החלטות הוועדה הבין-משרדית יפורסמו באתר האינטרנט של החשב הכללי בהתאם לשיקול דעת הוועדה.
- 4.5 בקרה אחר פעילות הוועדות המשרדיות
- 4.5.1 הוועדה המשרדית תעביר מדי רבעון דוח לוועדה הבין-משרדית שבו תיכתב תמצית החלטותיה, לרבות פירוט הגורמים המבקשים או המעורבים בפעילות ומהות העניין הנדון.
- 4.5.2 הוועדה הבין-משרדית תהיה רשאית לפנות לכל ועדה משרדית לשם קבלת נתונים על פי דרישתה בנוגע לביצוע תפקידיה.
- 4.5.3 הוועדה הבין-משרדית תהיה רשאית, מעת לעת ועל פי שיקול דעתה, לעיין בבקשות שהוגשו לוועדה המשרדית, בהחלטותיה ובפרוטוקולי הדיונים שקיימה.
- 4.5.4 הוועדה הבין-משרדית תהיה רשאית, במקרים חריגים, ליטול מידיה של הוועדה המשרדית את הסמכות לאשר בקשות לחסות ממשלתית או להשתתפות משרד בפרסומת מסחרית, באופן זמני או קבוע, או להציב תנאים ביחס לאופן הפעלת סמכותה של הוועדה המשרדית כאמור, וזאת, לאחר שניתנה התראה על כך לוועדה המשרדית.
- 4.5.4.1 אם התקיים האמור בסעיף 4.5.4, יועברו המלצות הוועדה המשרדית בנוגע לבקשות של משרד לוועדה הבין-משרדית, אשר תקבל החלטה האם לדחות או לאשר את הבקשות האמורות.
- 4.5.5 הוועדה הבין-משרדית תהיה רשאית לאשר, בנסיבות חריגות ומטעמים מיוחדים שיירשמו בהחלטתה, חריגה מהאמור בהוראה זאת.
- 4.6 בדיקות מוקדמות להגשת בקשה לאישור חסות ממשלתית או פרסומת מסחרית
- 4.6.1 על מנת למנוע מצב שבו משרד נותן חסות או משתתף בפרסומת מסחרית מטעם גוף חיצוני שהתנהלותו נוגדת את כללי המינהל התקין או את מטרות המשרד הנוגע בדבר, בסרם הגשת בקשה לוועדה המשרדית לחסות ממשלתית או להשתתפות משרד בפרסומת מסחרית יבדוק הגורם המבקש בגוף הממשלתי את הנשאים הבאים:

- 4.6.1.1 תחום העיסוק והיקף הפעילות של הגוף החיצוני.
- 4.6.1.2 קיים רישיון תקף לצורך פעילות הגוף החיצוני, ככל שנדרש על פי חוק.
- 4.6.1.3 קיום הליכים (מנהליים, פליליים או אחרים) הנוגעים לגוף החיצוני בתחומי הפעילות שבאחריותו של המשרד. במסגרת זו, הגורם המבקש במשרד ינקוט במאמצים סבירים כדי לוודא שלא מתקיימים הליכים כאמור נגד הגוף החיצוני או נושאי משרה בכירים בו בתחומים עליהם אמון המשרד. ממצאי הבדיקה יירשמו בבקשה לאישור חסות ממשלתית או פרסומת מסחרית.
- 4.7 אופן הגשת בקשה לאישור חסות ממשלתית או פרסומת מסחרית
- 4.7.1 בקשה לחסות ממשלתית או להשתתפות משרד בפרסומת מסחרית שתוגש לוועדה המשרדית או לוועדה הבין-משרדית, לפי העניין, תכלול את הפרטים ואת המסמכים הבאים:
- 4.7.1.1 תיאור הפעילות ואופן ביצועה – במסגרת זו יש להתייחס לסעיפים הבאים:
- 4.7.1.1.1 מהות הפעילות הצפויה.
- 4.7.1.1.2 פירוט הגורמים המעורבים (לרבות נותני חסות נוספים או גורמים נוספים המשתתפים בפרסומת המסחרית מלבד המשרד המבקש).
- 4.7.1.1.3 ציון האם מדובר באירוע חד-פעמי או בפעילות מתמשכת או בפעילות שצפויה להישנות בעתיד.
- 4.7.1.1.4 ציון האם נושא החסות הממשלתית או הפרסומת המסחרית שנוי במחלוקת ציבורית משמעותית.
- 4.7.1.1.5 ציון האם בעבר ניתנה חסות על ידי המשרד או שהוא השתתף בפרסומת מסחרית (יש למסור פירוט בנוגע למהות הפעילות שבוצעה בעבר ולאמצעי התקשורת שבהם ייעשה שימוש).
- 4.7.1.1.6 צירוף, ככל שניתן, של טיוטה (סקיצה) של הפרסום המבוקש, הכוללת ניסוח מדויק של הפרסום וניסוח הקרדיט לגוף החיצוני או למשרד, או טיוטה של הזמנה

- לכנס, לרבות לוח זמנים משוער ופרטים על המציגים בו, והכל לפי העניין.
- 4.7.1.2 מטרת החסות הממשלתית או הפרסומת המסחרית – במסגרת זו, יש להתייחס לסעיפים הבאים:
- 4.7.1.2.1 מידת החשיבות הציבורית של החסות הממשלתית או הפרסומת המסחרית.
- 4.7.1.2.2 מידת התרומה למטרות המשרד.
- 4.7.1.2.3 המידה שבה החסות הממשלתית או הפרסומת המסחרית מהוות סיוע מהותי לקיום הפעילות המבוקשת.
- 4.7.1.3 היוזמה לפעילות – המשרד יציין מי הגוף שיזם את הפעילות נשוא הבקשה.
- 4.7.1.4 הצהרה בדבר עמידה בעיקרון השוויון:
- 4.7.1.4.1 במקרה שבו פנה משרד לגוף חיצוני לצורך מתן חסות ממשלתית או השתתפות בפרסומת מסחרית, יפורטו בבקשה הצעדים שננקטו כדי להבטיח עמידה בעיקרון השוויון ובעקרונות הכלליים כאמור בסעיף 1.2 לעיל. במקרה של חריגה מעקרונות אלה, תכלול הבקשה נימוקים לכך.
- 4.7.1.4.2 במקרה שבו פנה גוף חיצוני למשרד לצורך מתן חסות ממשלתית או השתתפות בפרסומת מסחרית, יצוין בבקשה האם התבקשה בלעדיות לחסות הממשלתית או להשתתפות המשרד בפרסומת המסחרית והאם יש סיבה מוצדקת להיענות לכך. ההכרעה בבקשה לבלעדיות תתקבל על ידי הוועדה הבין-משרדית, כאמור בסעיף 4.4.2.2.5 לעיל.
- 4.7.1.5 הגורמים המעורבים – פירוט כלל הגופים החיצוניים והממשלתיים המעורבים, לרבות התייחסות לנושאים הבאים:
- 4.7.1.5.1 תחום עיסוקם.
- 4.7.1.5.2 היקף הפעילות הצפוי בחסות הממשלתית או בפרסומת המסחרית.

4.7.1.5.3 מעמדם ולמהותם (לדוגמה, האם מדובר בגוף שהוקם על

פי דין, בחברה ממשלתית וכיוצא בזה). במסגרת זו תהיה

התייחסות גם להיבטים המפורטים בסעיף 4.6 לעיל.

4.7.1.6

תקציב – פירוט התקציב הכולל למתן החסות או לפרסומת המסחרית,

תוך ציון אחוז ההשתתפות של הגופים החיצוניים, גופים ממשלתיים

אחרים ואחוז ההשתתפות המוצע של המשרד במימון הפעילות הנדונה.

במסגרת זו יש להת"חס, בין היתר, כיצד התועלות למשרד, הבאות לידי

ביטוי במענה לסעיף 4.7.1.2, משקפות את העלויות הכרוכות במימון

הפעילות הנדונה.

4.7.1.7

תכנים – ציון מידת המעורבות של המשרד בקביעת תכני הפעילות

וההלימה בין תכני הפעילות למטרותיו ותפקידיו של הגוף הממשלתי

ולאופן ניהול ומימונו.

4.7.1.8

חוות דעתו של היועץ המשפטי של הגוף הממשלתי המבקש, הבוחנת

את הבקשה לאור מכלול הנתונים המפורטים בסעיף זה, בהתאם

לעקרונות המפורטים בסעיף 1.2 לעיל ובהתאם להוראות כל דין.

4.8 עקרונות ואמות מידה לאישור חסות ממשלתית ופרסומת מסחרית

4.8.1 הקפדה על מינהל תקין וטוהר המידות בשירות הציבור

4.8.1.1

בקשה למתן חסות ממשלתית או להשתתפות משרד בפרסומת מסחרית

תאושר רק בתנאי שמדובר בפעילות חשובה שיש בה עניין ציבורי ברור

ותרומה ממשית למטרות הגוף הממשלתי. בהתאם, לא תאושר בקשה

למתן חסות ממשלתית או להשתתפות משרד בפרסומת מסחרית אם

מטרתה העיקרית של הפעילות אליה נוגעת החסות או הפרסומת היא

קידום או פרסום של עסקים, גיוס תרומות או יצירת רוחים עבור גוף

חיצוני. חשיבות הפעילות כאמור תיבחן לאור תפקידיו, מטרותיו ומאפייניו

של המשרד.

4.8.1.2

לא תאושר בקשה למתן חסות ממשלתית או להשתתפות משרד

בפרסומת מסחרית בה מעורב גוף חיצוני אשר פעילותו ומטרותיו עומדים

בסתירה לפעילות, למטרות, לתפקידים של המשרד המעורב או של

משרד אחר.

- 4.8.1.3 לא תאושר בקשה למתן חסות ממשלתית או להשתתפות בפרסומת מסחרית אם יש בהן טעם לפגם מבחינה מסחרית, ציבורית או אחרת. בכלל זאת, לא תאושר בקשה לחסות ממשלתית או להשתתפות בפרסומת מסחרית שיש בהן משום הטעיה או פגיעה בשוויון.
- 4.8.1.4 לא תאושר בקשה למתן חסות ממשלתית או להשתתפות בפרסומת מסחרית שיש חשש, כי הן יתפרשו כיצירת לחץ בלתי ראוי מצד המשרד על גורמים שיש לו השפעה עליהם. כך, לדוגמה, לא יהיה מקום למעורבות של משרד בפנייה לגורמים המפוקחים על ידו על מנת שירימו תרומה למטרה מסוימת אותה מקדם גוף חיצוני.
- 4.8.1.5 לא תאושר בקשה למתן חסות ממשלתית או להשתתפות בפרסומת מסחרית העלולות להציג באור שלילי את המשרד, גוף מגופי המדינה ואת המדינה.
- 4.8.1.6 לא תאושר בקשה למתן חסות ממשלתית או להשתתפות בפרסומת מסחרית, אם לדעת הוועדה המשרדית או הוועדה הבין-משרדית, לפי העניין, הדבר עלול להתפרש כמשוא פנים או העדפה פסולה של המשרד ביחס לגוף החיצוני המעורב על פני גופים אחרים העוסקים בתחום האמור.
- 4.8.1.7 ככלל, לא תאושר בקשה לחסות ממשלתית או להשתתפות משרד בפרסומת מסחרית הכרוכות במתן בלעדיות לגוף חיצוני. ואולם, הוועדה הבין-משרדית, רשאית להתיר, בנסיבות חריגות ומטעמים מיוחדים שיירשמו בהחלטתה, מתן בלעדיות כאמור לגוף חיצוני, בהתאם להוראות סעיף 4.4.2.2.5 לעיל.
- 4.8.1.8 אישור בקשה למתן חסות ממשלתית או להשתתפות משרד בפרסומת מסחרית תינתן רק לפעילות לגביה התבקש האישור ולא לגוף החיצוני עצמו. בהתאם, לא תאושר חסות ממשלתית או השתתפות משרד בפרסומת מסחרית שיש בה מסרים שאינם קשורים ישירות לפעילות הגוף החיצוני נושא החסות או הפרסומת. כך, לדוגמה, לא ינתן היתר לפרסומת מסחרית או לחסות ממשלתית שיש בהן מסרים המפרטים, משבחים או נותנים גושפנקה למוצר, שירות או פעילות מסוימים של

הגוף החיצוני או שיש בהם כדי ליצור מראית עין של קשר בין המשרד לבין הגוף החיצוני מעבר לקשר במסגרת הפעילות לה ניתנה החסות.

4.8.1.9

לא תאושר בקשה למתן חסות ממשלתית או להשתתפות משרד בפרסומת מסחרית שממנה עלול להשתמע קיומה של אחריות המשרד לפעילות שבעניינה התבקש אישור הוועדה המשרדית, אלא אם כן מקבעו הנחיות מפורשות בעניין זה. במקרים שבהם עלול להשתמע כי המשרד יהיה אחראי לפעילות מושא החסות הממשלתית או הפרסומת המסחרית שאושרו על ידי הוועדה המשרדית או הוועדה הבין-משרדית, לפי העניין, יבהיר המשרד לגוף החיצוני המנוע בדבר, כי אין במתן החסות או בהשתתפות המשרד בפרסומת משום נטילת אחריות על ידו לעצם הפעילות או לחביות כלשהן העשויות להיגזר כתוצאה מהפעילות.

4.8.1.10

לא תאושר בקשה למתן חסות ממשלתית או להשתתפות משרד בפרסומת מסחרית כאשר אין באפשרותו של המבקש במשרד לברר את הפרטים הדרושים על מנת למנוע מצב שבו המשרד יהיה מעורב בפעילות שאינה עומדת בכללי מינהל תקין.

4.8.1.11

תנאי לאישור הבקשה יהיה הופעת סמליל (לוגו) המשרד בפרסומים שאושרו בבקשה לחסות ממשלתית או להשתתפות משרד בפרסומת מסחרית, תוך הפרדה ברורה מהסמלילים של יתר הגופים החיצוניים המופיעים בפרסום כנותני חסות, כך שיונן כי מדובר בגופים שמהותם שונה.

4.8.1.12

אישור הוועדה המשרדית או הוועדה הבין-משרדית לא יחליף כל אישור המדרש על פי דיני המכרזים או על פי כללי התמיכות לפי סעיף 3א לתקן יסודות התקציב, תשמ"ה-1985 או על פי כללי התמיכות בגופים אחרים. במקרים המתאימים, יש להבהיר זאת במפורש במסגרת אישור הוועדה המשרדית או הוועדה הבין-משרדית, לפי העניין.

4.8.2 שיקולים תקציביים

4.8.2.1

בחסות ממשלתית שיום ומימן המשרד, לא יעלה שיעור ההשתתפות הכספית של גופים חיצוניים על 40% מהתקציב הסלל של אותה פעילות.

- 4.8.2.2. בהפקות דפוס של משרד, לא תעלה כמות הפרסומות המסחריות של הגופים החיצוניים על 45% מכלל ההפקה.
- 4.8.2.3. פרסומות מסחריות האמורה להיכלל בפרסום ממשלתי ואשר כרוכה בהכנסה תתוקצב במסגרת הוצאות המותרות בהכנסה.
- 4.9. מעקב ובקרה אחר יישום החלטות הוועדה המשרדית או הוועדה הבין-משרדית
- 4.9.1. המנהל הכללי של המשרד המבקש יהיה אחראי לכך שהחסות הממשלתית או הפרסומת המסחרית לא יחרגו מהחלטות הוועדה המשרדית או הוועדה הבין-משרדית, לפי העניין.
- 4.9.2. מרכז הוועדה המשרדית ידווח למנהל הכללי של המשרד המבקש, לוועדה המשרדית ולוועדה הבין-משרדית על כל חריגה מהחלטות הוועדה המשרדית או הוועדה הבין-משרדית. הוועדה המשרדית והוועדה הבין-משרדית יהיו רשאיות להביא בחשבון שיקולים הנוגעים לעניין זה, בין היתר, בבחינת בקשות עתידיות של אותו משרד או של אותו גורם מבקש.
- 4.9.3. הוועדה הבין-משרדית והמנהל הכללי של המשרד, בהתאם להמלצת היועץ המשפטי של המשרד, יהיה רשאי לפרסם נהלים מיוחדים בנוגע למעקב ולבקרה אחר ביצוע החלטות הוועדה המשרדית וזאת, בכפוף להוראה זו ולהחלטות הוועדה הבין-משרדית.
5. מסמכים ישימים
- 5.1. חוק יסודות התקציב, תשמ"ה-1985.
- 5.2. הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1700 בנושא מתן חסויות וגיוס תרומות בידי עובדי ציבור.
- 5.3. הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1703 בנושא השתתפות שרים בתשדירי פרסום.
- 5.4. תקשי"ר "איסור מתן חסות", פרק 42.82.
- 5.5. אתר האינטרנט של החשב הכללי שכתובתו: <http://www.ag.mof.gov.il/AccountantGeneral/AccountantGeneral>
6. נספחים
- 6.1. נספח א – טבלת שיט"ם שבוצעו בהוראה.

שם ההוראה: חסות ממשלתית ופרסומת מסחרית במשרדי הממשלה

מספר הוראה: 15.3.1

פרק ראשון: ניהול ותפעול המשרד

מהדורה: 01

פרק משני: פרסומת במשרדי הממשלה

נספח א - [טבלת שינויים שבוצעו בהוראה]

תאור עדכון / נימוקים	סעיף/ים מושפעים	תאריך ביצוע עדכון	מהדורה חדשה

שם ההוראה: פרסומים ממשלתיים שאינם מסחריים

פרק ראשי: ניהול ותפעול המשרד	מספר הוראה: 15.3.2
פרק משני: פרסומת במשרדי ממשלה	מהדורה: 01

מילות מפתח:

הודעות, מודעות, הודעה, מודעה, פרסום, פרסומת, פרסומי, אבל, ברכה, לפ"מ, לפ"מ, לפ"ס, מדיה, מדיום, עיתון, רדיו, טלוויזיה, טלוויזיה, טלביזיה, אינטרנט, סייסבוק, טוויטר, אתר, רשתות חברתיות

1. כללי
  - 1.1. משרדי הממשלה מבצעים מעת לעת פרסומים באמצעי המדיה השונים לצרכים שונים, ובכללם הצגת המידע הרלוונטי לציבור, לצורך קבלת שירותים ממשרדי הממשלה ולמימוש זכויותיו.
  - 1.2. פרסומים כאמור יתבצעו באמצעות אתר האינטרנט המשרדי ולא ביתר אמצעי התקשורת, בכפוף לאמור בהוראה זו.
2. מטרת המסמך
  - 2.1. להנחות את משרדי הממשלה ויחידות הסמך בנוגע לאופן ודרכי פרסום מידע על כל סוגיו.
  - 2.2. להגדיר את אופי הפרסום והתכנים המורשים להיכלל בו.
3. הגדרות
  - 3.1. אמצעי תקשורת – ערוצים שונים המשמשים לתקשורת המונים, ובאמצעותם מועבר מידע לציבור הרחב. אמצעי התקשורת כוללים, בין היתר, את האמצעים הבאים: רדיו, טלוויזיה, אינטרנט, שלטי חוצות ודרכים, עיתונות.
  - 3.2. אתר אינטרנט משרדי (בהוראה זו) – אתר האינטרנט הרשמי של המשרד, וכל אתר או דף אינטרנט אחר אשר המשרד אחראי על הקמתו או על התכנים המופיעים בו, לרבות מדיה אינטראקטיבית.
  - 3.3. בן משפחה (בהוראה זו) – בן זוג, הורה, הורה של הורה, ילד, אח או אחות וכן בן זוג או ילדו של כל אחד מאלה, לרבות בשל אימוץ.
  - 3.4. גורם מקצועי (בהוראה זו) – הגורם האחראי על אישור דבר הפרסום, כפי שמונה על ידי המנהל הכללי של המשרד [ראה סעיף 4.3].
  - 3.5. יזם הפרסום – הגורם הממשלתי אשר מבקש להוציא את פעולת הפרסום אל הפועל.

- 3.6 לשכת הפרסום הממשלתית (להלן: "לפ"מ") – יחידה בתוך משרד ראש הממשלה העוסקת במתן שירותי פרסום [ראה: <http://www.lapam.gov.il>].
- 3.7 מדיה אינטראקטיבית – אמצעי תקשורת מבוסס אינטרנט, המאפשר העברת מידע דו כיוונית (כגון רשת חברתית).
- 3.8 משרד – כל משרד ממשלתי הממשלה או יחידת סמך של משרד ממשלתי.
- 3.9 עובד ציבור (בהוראה זו) – מי שממלא תפקיד במשרד ממשלתי, לרבות שר וסגן שר.
- 3.10 פרסום – פעולת תקשורת יזומה, המיועדת להעביר מסר לציבור באמצעות אמצעי תקשורת ולא באמצעות הפקות דפוס כדוגמת עלון או חוברת מידע.

4 הנחיות לביצוע

- 4.1 פרסום ממשלתי יתאפשר רק לאחר שיוזם הפרסום [ראה הגדרה: יוזם הפרסום] הגיש בקשה לכך וקיבל את אישורו של הגורם המקצועי [ראה סעיף 4.3], לרבות במקרים הבאים:
- 4.1.1 במקרים שבהם הפרסום מוצא לאור באמצעות גופים ולא בעלי תפקיד חיצוניים שאינם מהווים חלק מהמשרד.
- 4.1.2 במקרים שבהם מדובר בפרסום שיתקיים בתוך גבולות המדינה או מחוצה לה.
- 4.1.3 בכל מקרה אחר, המופיע בהוראה זו.
- 4.2 ככלל, יעשה המשרד שימוש באתר האינטרנט המשרדי למטרות פרסום [ראה סעיף 4.5], ככל האפשר. פרסום באמצעי תקשורת נוספים [ראה סעיף 4.6], יבצע במקרים הנדרשים בלבד, ותוך התאמה בין ערוץ הפרסום לתוכנו.
- 4.3 המנהל הכללי של המשרד יגדיר גורם מקצועי [ראה הגדרה: גורם מקצועי] אשר יהיה אחראי על אישור כלל דברי הפרסום במשרד, ובכללם פרסום באמצעות אתר האינטרנט המשרדי, ופרסום באמצעי תקשורת נוספים.
- 4.4 תנאים לפרסום ואישור
- 4.4.1 יוזם הפרסום והגורם המקצועי יודאו את קיומן של כל ההנחיות האמורות בהוראה זו, לרבות ההנחיות המפורטות להלן:
- 4.4.1.1 הפרסום תואם את הנחיות היעץ המשפטי לממשלה, ובכללן הנחיות היעץ המשפטי לממשלה, "פרסום מודעות על ידי עובדי ציבור ונושאי משרה", מס' 1.1705.
- 4.4.1.2 תוכן הפרסום אמין, מדויק ומעודכן.
- 4.4.1.3 הפרסום קצר, צנוע וענייני.

- 4.4.1.4 הפרסום מבטא אך ורק את עמדת המשרד, מתייחס לפעילות המשרד בלבד וקשור בקשר החזק וברור לעבודת המשרד.
- 4.4.1.5 ככלל, הדגש בפרסום הוא על פעילות המשרד כגוף או על תפקידים מסוימים במשרד, ולא על נושאי המשרה עצמם, ותוצאותיו אינן פרסומת אישית של עובד הציבור או קידום מטרת אישית או פוליטיות של עובד הציבור, למעט במקרים חריגים [ראה סעיף 4.4.1.6].
- 4.4.1.6 במקרים חריגים בהם המהות הייחודית של העניין ואופי הפרסום דורש זאת, הפרסום יכול לכלול, באופן סביר, מידע הסגע לפעילות עובד הציבור במסגרת תפקידו, בכפוף לאישור הגורם המקצועי והיועץ המשפטי למשרד.
- 4.4.1.7 ככלל, תוכן הפרסום מוגש בדרך שאינה פנייה אישית לרבות מכתב, הופעה חזותית או מודעה אישית של עובד הציבור, השר או כל עובד אחר במשרד, למעט במקרים חריגים, כאמור בסעיף 4.4.1.6 [ראה הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, "השתתפות שרים בתדירי פרסום", מס' 1.1703].
- 4.4.1.8 הפרסום אינו מייחס הישגי עבר של המשרד לאדם מסוים, או משווה בין פעילות המשרד לפעילות קודמת של המשרד תוך מתן דגש על ההיבט האישי של נושאי המשרה המכהנים כיום.
- 4.4.1.9 הפרסום שומר על תדמית ניטרלית ונטולת פניות ומסרים פוליטיים, ומשקף באמנות לחוק ולמדיניות הרשמית של המשרד הממשלתי יוזם הפרסום. [ראה הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, "מקיטת עמדה בפומבי על ידי מלאי תפקידים בשירות הציבורי במשא מדיני שנוי במחלוקת", מס' 6.6100, והוראת תל"מ, "חסות ממשלתית ופרסומות מסחריות במשרדי הממשלה", מס' 15.3.1].
- 4.4.1.10 אופי הפרסום תואם את אמצעי התקשורת בו הוא מועבר.
- 4.4.1.11 הכללת סמל המשרד והמדינה תיעשה בהתאם להנחיות היועץ המשפטי לממשלה, "שימוש בנייר רשמי ובסמל המדינה או מוסד ציבורי שלא לצורך מילוי תפקיד רשמי", מס' 1.1708.
- 4.4.2 הגורם המקצועי יאשר את דבר הפרסום לאחר שווידא כי הפרסום אכן עומד בהנחיות המפורטות בהוראה זו.

- 4.4.3 הגורם המקצועי רשאי לדרוש עריכת תיקונים והתאמות לצורך עמידת הפרסום בהנחיות המפורטות בהוראה זו.
- 4.4.4 במקרה שבקשה מעוררת קושי או ספק ביחס לעמידתה בתנאים לאישור פרסום, יפנה הגורם המקצועי ליועץ המשפטי של המשרד לשם קבלת חוות דעתו בעניין.
- 4.5 פרסום באתר האינטרנט המשרדי
- 4.5.1 בכל משרד ימונה גורם שיהיה אחראי לתפעול האתר וניהול התוכן המופיע בו.
- 4.5.2 קישורים חיצוניים באתרי ממשלה, או קישורים מאתרים חיצוניים לאתרי הממשלה במסגרת שיתופי פעולה, ייעשו בכפוף לאמור בהוראת תכ"מ, "חסות ממשלתית ופרסומות מסחריות במשרדי הממשלה", מס' 15.3.1.
- 4.6 פרסום באמצעי תקשורת נוספים (פרסום בתשלום)
- 4.6.1 הנחיות כלליות
- 4.6.1.1 פרסומים בתשלום יובאו לאישורו של החשב לאחר שאושרו על ידי הגורם המקצועי.
- 4.6.1.2 חשב המשרד יאשר רק פרסומים שאישר הגורם המקצועי, אשר עומדים בכללי הוראה זו.
- 4.6.1.3 ככלל, החשב לא יאשר פרסום בדבר נושא או אירוע אשר בינים נעשה פרסום קודם על ידי אותו משרד, או על ידי אגפים נוספים או יחידות אחרות שלו.
- 4.6.1.4 החשב רשאי לדרוש עריכת תיקונים והתאמות לצורך עמידת הפרסום בהנחיות המפורטות בהוראה זו, או להחזיר את הבקשה לגורם המקצועי לסקירה נוספת.
- 4.6.2 הנחיות מיוחדות לעניין פרסום מודעות אבל וברכה ומודעות לרגל חגים ומועדים
- 4.6.2.1 מודעות אבל וברכה ומודעות לרגל חגים ומועדים יפורסמו בהתאם לחוק הגבלת פרסומים (גופים ציבוריים) התשנ"ו-1996, החלטת ממשלה מס' 912 מיום 4.9.77, החלטת ממשלה מס' 987 מיום 3.9.78, הוראות התקשיר, "פרסום מודעות ברכה או אבל", פרק 43.14, וכן הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, "פרסום מודעות על ידי עובדי ציבור ונושא משרה", מס' 1.1705.
- 4.6.2.2 במקרה שבו מוגשת בקשה ללפ"מ לפרסום מודעת אבל או ברכה או מודעה לרגל חגים ומועדים, על ידי יותר ממשרד אחד ובאותו הנושא, וכן במקרה בו נושא המודעה הינו בעל דלונסיות כלל ציבורית, הפרסום

יבוצע בהתאם לשיקול הדעת של לפ"מ, אשר ככלל, תתיר פרסום מודעה אחת מטעם הממשלה כולה, אלא אם כן מתקיים קשר הדוק וברור בין נושא המודעה לבין עבודת המשרד, שאז ניתן להתיר גם פרסום מודעה מטעמו.

4.7 מודעות בנושא התקשרויות הממשלה

- 4.7.1 פרסום מכרזי ממשלה יבוצע בהתאם להוראת תכ"ם, "פרסום מכרז", מס' 7.4.8
- 4.7.2 פרסום החלטות המשרד בנוגע להתקשרויות שלא באמצעות מכרז יבוצע בהתאם לאמור בהוראת תכ"ם, "מבוא לתהליך התקשרויות ורכישות", מס' 7.1.2
- 4.8 למידע בנוגע לרכישת שירותים מלפ"ם ראה הוראת תכ"ם, "רכישה מגופים ממשלתיים, חברות ממשלתיות ותאגידים", מס' 7.12.1
- 4.9 בנושא פרסומות מסחריות ו/או חסות ממשלתית, יש לפעול על פי האמור בהוראת תכ"ם, "חסות ממשלתית ופרסומות מסחריות במשרדי הממשלה", מס' 15.3.1
- 4.10 לעניין מתן חסויות וגיוס תרומות בידי עובדי ציבור, יש לפעול על פי האמור בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה "מתן חסויות וגיוס תרומות בידי עובדי ציבור", מס' 1.1700

5. מסמכים ישימים

- 5.1 חוק הגבלת פרסומים (גופים ציבוריים), התשל"ז-1996, ס' 1
- 5.2 הוראת תכ"ם, "מבוא לתהליך התקשרויות ורכישות", מס' 7.1.2
- 5.3 הוראת תכ"ם, "פרסום מכרז", מס' 7.4.8
- 5.4 הוראת תכ"ם, "רכישה מגופים ממשלתיים, חברות ממשלתיות ותאגידים", מס' 7.12.1
- 5.5 הוראת תכ"ם, "חסות ממשלתית ופרסומות מסחריות במשרדי הממשלה", מס' 15.3.1
- 5.6 הוראת תקש"ר, "פרסום מודעות ברדף או אבל", פרק 43.14
- 5.7 הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, "מתן חסויות וגיוס תרומות בידי עובדי ציבור", מס' 1.1700
- 5.8 הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, "השתתפות שרים בתשדיר פרסום", מס' 1.1703
- 5.9 הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, "פרסום מודעות על ידי עובדי ציבור ונושאי משרה", מס' 1.1705
- 5.10 הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, "שימוש בנייר רשמי ובסמל המדינה או מוסד ציבורי שלא לצורך מילוי תפקיד רשמי", מס' 1.1706
- 5.11 הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, "נקיטת עמדה בפומבי על ידי מלאי תפקידים בשירות הציבורי בנושא מדיני שוני במחלוקת", מס' 6.6100
- 5.12 אתר לשכת הפרסום הממשלתית

6. נספחים

6.1. נספח א – טבלת שינויים שבוצעו בהוראה.

נספח ט' למכרז נספח ז' להסכם

הנחיית היועץ המשפטי לממשלה הרלוונטיות לביצוע הוועידה

1. הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 6.6100 בעניין "נקיטת עמדה בסומני על-ידי ממלאי תפקידים בשירות הציבורי בנושא מדיני שנוי כמחלוקת".
2. הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1908 בעניין "עריכת אירועים ע"י משרדי הממשלה בתקופת בחירות".
3. הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1902 בעניין "פעילות מפלגתית של עובדי מדינה ועובדי רשויות מקומיות".
4. הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1900 בעניין "איסור על תעמולת בחירות במימון כספי גוף מבוקר".
5. הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1705 בעניין "פרסום מודעות על-ידי עובדי ציבור ונשאי משרה".
6. הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1703 בעניין "השתתפות שרים בתשדירי פרסום".
7. הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1700 בעניין "מתן חסויות וניוס תרומות בידי עובדי ציבור".

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה	משפט אזרחי עבודה - מישמעת
תאריך: כ"ג תמוז התשס"ב, 3 יולי 2002 מספר הנחיה: 6.6100 (21.809, 21.854, 21.854)	נקיטת עמדה בפומבי על-ידי ממלאי תפקידים בשירות הציבורי בנושא מדיני שנוי במחלוקת

**נקיטת עמדה בפומבי על-ידי ממלאי תפקידים
בשירות הציבורי בנושא מדיני שנוי במחלוקת**

א. כללי

1. חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספית), התשי"ט - 1959 (להלן - חוק הסיוג), מטיל איסורים שונים על הפעילות של "סוגים של עובדים בשירות המדינה או נושאי משרות בשירות המדינה".

באופן כללי, ניתן לומר כי חוק הסיוג אוסר על עובדים ונושאי משרות אלה ליטול חלק פעיל בפעילות מפלגתית או פעילות בעלת אופי מדיני. וזה פירוט האיסורים, כפי שנקבע בסעיף 1 לחוק:

- "(1) להיות חברים בהנהלה הפעילה של מפלגה או של גוף מדיני;
 (2) לארגן אסיפה פומבית בעלת אופי מדיני, לשבת בשולחן הנשיאות של אסיפה כאמור ולנאום בה;
 (3) להשתתף בהפגנה או בתהלוכה בעלות אופי מדיני;
 (4) להשתתף בתעמולה פומבית, בכתב או בעל-פה, לבחירות לכנסת או למועצה של רשות מקומית, או לבחירות שעליהן חל חוק הבחירות לגופים ציבוריים, התשי"ד - 1954;
 (5) לבקר את המדיניות של משרדיהם, של משרדים אחרים או של הממשלה, במסיבת עיתונאים, בראיון עם עיתונאי, בנאום במקום פומבי, בשידור, בעתון או בספר".

2. חוק הסיוג נחקק "במגמת לתרום ליציבותו של מנגנון העובדים במשרדי הממשלה ולהרחיק את הפקידות הבכירה מפעילות מפלגתית מובהקת ובולטת העלולה להזיק למעמדה בעיני הציבור" (ראו דברי הסבר להצעת החוק, הצי"ת תשי"ט, מסי 365, עמ' 191). עובדי המדינה ונושאי משרות בשירות המדינה חייבים לבצע בטאמנות מלאה את המדיניות שנקבעה כדן על-ידי הממשלה, יהא הרכבה המפלגתי אשר יהא ותהא השקפתם האישית אשר תהא. לפיכך, עובדי המדינה אינם רשאים להטיף ברבים עז המדיניות שנקבעה. הטפה של עובד המדינה לא-ביצועה של מדיניות שעל ביצועה הוא מופקד, יחד עם אחרים. היא בגדר תרתי דסתרי (ראו עשי"מ 5/86 ספירו נ' נציב שירות המדינה, פ"ד מ(4) 227, 239. להלן - פסייד ספירו).

כמו כן, עובדי המדינה ונושאי משרות בשירות המדינה חייבים לשרת בטאמנות כל אדם

הנוקק להם, במסגרת תפקידיהם על-פי דין, בלי להתחשב כלל ועיקר בהשתייכותו המפלגתית או בהשקפתו המדינית. על עובדי המדינה לשמור על תדמית נייטרלית, כיוון שלא רק אלה המזדהים עם עמדותיהם עשויים להיזקק לשירותיהם. עובד הנוטל חלק בויכוח פוליטי פומבי יוצר סיכון שחלק מהציבור יחדל לראות בו עובד למען הכלל, נטול פניות. תדמיתו המקצועית של עובד הסדירה נסדקת ככל שעולה עוצמת מעורבותו הפוליטית המומבית, תוך צידוד בגישה פוליטית מסוימת. תוך כך, פוגע העובד גם בתדמית השירות הציבורי כולו (ראו פסייד ספירו, עמ' 245). חשוב, אם כן, שהתדמית של שירות המדינה תשקף נאמנות לחוק ולמדיניות הרשמית בלבד.

3. מטעמים אלה, מחייב חוק הסיוג סוגים מסוימים של עובדי המדינה ונושאי משרות בשירות המדינה - ואלה הם, כפי שנקבע על-ידי חוק הסיוג, עובדים ונושאי משרות בדרג בכיר או בעמדות השמעה כלפי אזרחים - לנתק עצמם מפעילות מפלגתית או מדינית, כמפורט בחוק. הודעות בדבר סוגי העובדים עליהם חלים האיסורים המנויים בחוק פורסמו ברשומות (ראו בנספח להנחיה זו).

יצוין, כי האיסורים בחוק חלים על העובד בכל מקום, גם מחוץ לישראל (ראו בג"צ 100/57 וייס נ' המפק"ל, ואח"י, בג"צ 103/57 מילר נ' המפק"ל, פ"ד יב, 179).

ב. תחולת חוק הסיוג על רשויות ציבוריות

עיון בהוראות סעיף 9 לחוק הסיוג מלמד כי -

"לעניין חוק זה, דין כל גוף הנקוב בתוספת (להלן - מוסד ממלכתי) ...
כדין משרד ממשלתי הממשלה, דין כל עובד בהם כדין עובד
המדינה...".

המחוקק היה מודע להבדל שבין עובד המדינה לבין עובד מוסד ממלכתי אחר. בכל-זאת, ראה לקבוע באופן מפורש כי ככל שהמדובר, לעניין חוק הסיוג, במוסדות שחוק זה חל עליהם, הרי דיונם כדין משרד ממשלתי הממשלה, ודין עובדיהם כדין עובדי המדינה. ממילא כפופים עובדים אלה, לעניין חוק הסיוג לנציבות שירות המדינה (ראו גם דברי ההסבר לחוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) (תיקון), התשי"ד, הצי"ח התשי"ד 163). סעיף 10 לחוק הסיוג אכן מעגן את סמכותו של בית-הדין המשמעתי של עובדי המדינה גם כלפי עובד המוסד הממלכתי שהחוק חל עליו, בכך שהוא מורה כי יהיו לו לגביו "כל הסמכויות שיש לו לגבי עובד המדינה"; וכל זאת, מבלי לגרוע מהוראות כל דין אחר (סעיף 11 לחוק הסיוג).

ג. פעולות אסורות לפי חוק הסיוג - דוגמאות

1) חתימה על עצומה בעלת אופי מדיני

על כל עובדי המדינה חל איסור לארגן בהפגנה או תהלוכה (סעיף 4 לחוק הסיוג). אך השתתפות בהפגנה או בתהלוכה בעלות אופי מדיני אינה אסורה על כל עובדי המדינה אלא רק על סוגי עובדים מסוימים, כפי שנקבע בחוק הסיוג.

חתימה על עצומה בעלת אופי מדיני שנועדה להתפרסם ברבים אינה אמנם השתתפות בהפגנה או בתהלוכה, אולם מבחינה מעשית היא משמשת מטרה דומה ועשויה להיות לה משמעות דומה. לפיכך, ובהתחשב ברוח החוק ובאופי משרתו או תפקידו של העובד, גם אם החוק אינו אוסר, השתתפות בעצומה כזאת, מן הראוי שעובד המדינה ימנע עצמו ממנה. וכבר נאמר על-ידי בית-המשפט העליון, לעניין רשימת האיסורים בחוק, שאין המדובר ברשימה סגורה (בג"צ 732/84, בשג"צ 327/85 צבן נ' השר לענייני דתות ואח', פ"ד מ(4) 141, 147).

זאת ועוד. אם עצומה כאמור יש בה משום ביקורת על הממשלה, ובכלל זה כמובן גם ביקורת על מדיניות הממשלה בנושא מסוים, הרי עצם החתימה על העצומה, אם היא נעשתה באחת הדרכים הקבועות בסעיף 51(5) לחוק הסיוג, כלומר, במסיבת עיתונאים, בראיון עיתונאי, בטאום במקום פומבי, בשידור, בעתון או בספר, אפשר שיהיה בה משום הפרה של חוק הסיוג.

אפשר גם שחתימה על עצומה שיש בה ביקורת על הממשלה לא תיעשה באחת הדרכים הקבועות בסעיף 51(5) לחוק, אלא בדרך אחרת, כגון שהיא אמורה להימסר לראש הממשלה או לגוף ציבורי מסוים. במקרה כזה, אפשר שהחתימה על העצומה לא תהווה הפרת חובה המוטלת בחוק. אולם, גם במקרה כזה מן הראוי שעובד המדינה ימנע מלחתום על עצומה כזאת, בהתחשב ברוח החוק ובאופי תפקידו בשירות הציבורי.

2) השתתפות בתעמולה פומבית - מידת תחולת האיסור על נאום או הרצאה בחוג בית

על עובדי המדינה שלהם סמכות מינהלית או שתפקידם כרוך כמגע עם קהל, אסורה כל תעמולת בחירות. לעומתם, מנועים עובדי המדינה באותן דרגות עליהן חלה הודעת הממשלה לפי סעיף 1 לחוק הסיוג, מהשתתפות בתעמולה פומבית בלבד (סעיף 1(4) לחוק הסיוג). אבחנה זו מקורה בסעיף 130(א) לחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), התשכ"ט - 1969.

עובדי המדינה מן הקבוצה השנייה לא יהיו רשאים לקחת חלק פעיל בחוג בית, כאשר השתתפותם בו נושאת אופי פומבי, מסיבה זו אחרת. זאת, למשל, כאשר שמו של עובד המדינה הופיע על התזמנה בכתב לחוג בית, כאשר חוק הבית התקיים בעקבות הזמנה לציבור, אמילו לציבור מסוים, או כאשר נוכחים במקום - שלא באקראי ולמטרות סיקור עיתונאי - נציגי כלי תקשורת, ועוד.

יצוין, כי אין מניעה חוקית כי עובדים משתי הקבוצות המנויות לעיל ישתתפו באופן פסיבי בחוג בית. ואולם, כפי שנאמר לעיל, בכל מקרה יש לבחון האם, בהתחשב ברוח החוק ובאופי משרתו או תפקידו של העובד, ראוי שהעובד ייטול חלק וכו' פסיבי בחוג בית.

למותר לציין, כי פעולות אלה, חתימה על עצומה והשתתפות בחוג בית, הן כמוכן רק מקצת מן האיסורים הנובעים מחוק הסיוג.

ד. משמעת

חוק הסיוג קובע (בסעיף 8), כי "עובד המדינה המפר חובתו לפי חוק זה, אחראי אחריות משמעתית". משמע, ניתן לתבוע עובד כזה לדיון בפני בית-הדין למשמעת של עובדי המדינה, ואם יימצא חייב בדינו, רשאי בית-הדין להטיל עליו עונש, כפי שימצא לנכון בנסיבות עניין, בהתאם לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963.

נספח

אזכורי הודעות הממשלה לפי סעיף 1 לחוק הסיוג:

1. י"פ 1536, התשכ"ט, עמ' 1792; י"פ 2301, התשלי"ז, עמ' 938 - סוגי העובדים עליהם חלים האיסורים.
2. י"פ 1536, התשכ"ט, עמ' 1792 - עובדי בנק ישראל.
3. י"פ 1402, התשכ"ה, עמ' 2460; י"פ 1323, התשכ"ז, עמ' 522 - עובדי רשות השידור.
4. י"פ 857, התשכ"א, עמ' 1586 - עובדי המוסד לביטוח לאומי ושירות התעסוקה.

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה	משפט מינהלי בחירות
תאריך: י"ט טבת התשס"ג, 24 דצמבר 2002 עדכון: חשון התשס"ו, נובמבר 2005 מספר הנחיה: 1.1908	עריכת אירועים על-ידי משרדי הממשלה בתקופת בחירות

עריכת אירועים על-ידי משרדי הממשלה בתקופת בחירות

סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט - 1959 קובע את האיסור לעשות שימוש בכספי גוף מבוקר בקשר עם תעמולת בחירות. המונח תעמולה אינו מוגדר בחוק, והוא מתפרש לפי מכלול הנסיבות, לרבות עיתויה ותכנה של הפעילות.

כנסים, טקסים ואירועים שונים, הנערכים על-ידי משרדי הממשלה, צריכים לעמוד אף הם באיסור הקבוע בסעיף 2א. הוראת הסעיף חלה בכל עת, גם מחוץ לתקופת בחירות, אך בתקופה זו יש לשים לב ביותר שאת לכך שאירועים אלה לא יגלשו לכדי תעמולת בחירות.

בב"צ 869/92 ז'ילי נ' ירייר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-13, ואח', פ"ד מו(2) 692 נדונה משמעותו של המונח "תעמולת בחירות" בהקשר לשידורים בטלוויזיה, אולם אמירותיו של בית-המשפט כונן יפה גם לעריכת כנסים ואירועים אחרים. בפסק הדין נקבע כי יש חשיבות לגורם הזמן ולשאלה מי יזם את השידור. כן נקבע כי עצם העובדה שמועמד לכנסת ממלא תפקיד באירוע מסוים אין בה לשלעצמה להפוך אותו לתעמולת בחירות. עוד נקבע כי כוונתו של מחבר המשדר אינה קובעת; אפילו לא נתכוון המחבר לשידור שעיקר עניינו השפעה על הבחור, אך חלכה למעשה זו התוצאה, לפניו תעמולת בחירות. הנשיא ברק, לאחר שהוא מפרט את השיקולים של חופש הביטוי ועקרון השוויון ביניהם יש לאזן, מתייחס לאפשרות קיומה של תעמולת בחירות עקיפה. המבחן לקיומה של תעמולה עקיפה, לפי פסק הדין, הוא מבחן האדם הסביר: האם לפי מבחני סבירות ושכל ישר יש לראות את המשדר כתעמולה. בהקשר זה מאשר פסק הדין את קביעתו של יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית דאז, השופט חלימה, כי שידור תעמולה הוא שידור שעיקר פועלו בשכנוע ובהשפעה על הכרעת הבחור, או העשוי להתפרש על-ידי הצופה ככזה, וכן כל שידור שעיקר עניינו יצירת אהדה או הסתייגות כלפי גופים או אנשים המתמודדים בבחירות.

אם נגסה אפוא ליישם את האמור על שידורים לגבי כנסים ואירועים אחרים, הרי שגם כאן קשה לקבוע מראש קווי תיחום ברורים אימתי ייחשב אירוע כזה לאירוע פוליטי-מפלגתי, המהווה תעמולה שלא ניתן לממנה כדון מכספי המשרד, ואימתי ייחשב לאירוע ממלכתי, שמימונו על-ידי המשרד הוא לגיטימי. הדבר ייקבע לפי הצטרותן של הנסיבות הכרוכות בכל אירוע קונקרטי. יחד עם זאת ניתן להגדיר כמה אמות מידה, על מנת שיהיו מבחני עזר בהם ייבטן כל אירוע:

- 1) העיתוי - עד כמה סמוך האירוע למועד הבחירות;
- 2) לגבי בחירות שמועדן לא היה ידוע מראש - האם נקבע האירוע מבעוד מועד, לפני יצירת העילה לבחירות;
- 3) האם מדובר באירוע המתקיים במהלך הדברים הרגיל של פעילות המשרד;
- 4) האם מדובר באירוע המתרחש תקופתית (כגון, טקס הענקת פרס עובד מצטיין, המתקיים מידי שנה);
- 5) אם אין מדובר באירוע תקופתי - האם יש סיבה עניינית לקיימו זווקא במועד זה;
- 6) היקף האירוע - האם יש חריגות במספר האנשים שהוזמנו אליו, ברמת האכסניה בו הוא ממוקם, ככיבוד המוגש בו, בהסעות הנאורגנות אליו;
- 7) מהותו של האירוע - עד כמה קשור לעבודת המשרד;
- 8) מי הם הדוברים באירוע - עד כמה מהווה במה לשר או לפוליטיקאים אחרים העומדים לבחירה;
- 9) תוכן הדברים שיינשאו בו - ברכות לעומת תעמולה - עד כמה עוסק התוכן בשכנוע ובהשפעה על הבוחר או כיצירת אהדה או הסתייגות כלפי המתמודדים.

הצטברותם של מבחנים אלה עשויה לתת תמונה לגבי כל אירוע ואירוע, האם ובאיזו מידה הוא מהווה תעמולה אסורה לפי החוק.

על מנת להמחיש את אמות המידה הללו יובאו להלן כמה מקרים ממערכות בחירות קודמות -

- כחודש לפני הבחירות היה אמור להתקיים כנס של המשרד לקליטת עליה בנושא מקבצי זיוה, שאינו במהלך הרגיל של עבודת המשרד, אליו יובאו עולים מכל רחבי הארץ, ובמהלכו ישא השר נאום, והעולים יוזמנו לתת תגובות והצעות לפועלו של המשרד בתחום זה. באותו עניין קבענו שיום העיון הזה נופל בגדר תעמולה, שמימונה מכספי המשרד אסור על-פי החוק.
- במקרה אחר היה אמור ראש ממשלה לקחת חלק באירוע שבו תוכרו עיר פלונית כ"עיר חכמה", כשבועיים לפני הבחירות, ובמסגרתו לשאת נאום ולענות על שאלות הקהל. הפרויקט התחיל זמן רב לפני הבחירות, וכדי לאפשר את השתתפותו של ראש הממשלה בטקס, מבלי שהדבר ייחשב לתעמולה אסורה, הסכימו המעורבים בדבר לנקוט בצעדים הבאים: האירוע ינותק מתפרויקט "מחשב לכל ילד" ולא יינתנו מחשבים במסגרת האירוע האמור, במקום נאום של עשרים דקות, ישא ראש הממשלה דברי ברכה קצרים בלבד ולא יתקיים שלב השאלות מהקהל. בנוסף, העביר ראש הממשלה ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית התחייבות שלא לנצל את האירוע לצורך תעמולת בחירות.
- בדומה למקרה זה, ביטל ראש ממשלה את השתתפותו באירוע רב משתתפים של פרויקט "מתשב לכל ילד", שמגמן על-ידי משרדי ממשלה שונים ועל-ידי גופים מבוקרים אחרים, שנועד להתקיים כחודש וחצי לפני הבחירות, לאחר שסיברנו כי גם אם ראשיתו של האירוע חפה מכל הקשר

מפלגתי או תעמולתי, קיומו באותו עיתוי מעלה חשש כבד כי הוא יהווה הלכה למעשה תעמולת בחירות.

• שר האוצר התחייב בפני יושב ראש ועדת הבחירות שלא לשאת במהלך חגיגות הייטימניאדהיי בעיר פלונית, שנועדו להתקיים כחודש לפני הבחירות, בהשתתפות אמנים וראש העיר, דברים שעניינם תעמולת בחירות ולא לעשות במהלך החגיגות מעשים שעניינם תעמולת בחירות, במישרין או בעקיפין.

אף כי, כאמור, קשה להתוות קווי תיחום מדויקים בענייני תעמולת בחירות, יש במקרים כאלה להמחיש את אמות המידה לקיומם של כנסים או אירועים ולהשתתפות אישים פוליטיים בהם. יוסף, כי נוכח הטבע האנושי ונסיבותיה של מדינת ישראל, ואין צורך להכביר מילים, אין מנוס מפרשנות מחמירה של האמור, בשל הצורך לקיים את החוק ולמנוע שימוש בנכסי המדינה ונכפיה מבוקרים שלא כדין. ועוד, בתקופת בחירות, נכח הרגישות המיוחדת, יש להביא דבר עריכתו של אירוע ונסיבותיו לדיעת היועץ המשפטי של המשרד, אשר בשעת הצורך יביא את הנושא להכרעת היועץ המשפטי לממשלה.

יצוין, כי האמור חל על כל גוף מבוקר, לרבות הרשויות המקומיות.

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה	משפט מינהלי בחירות
תאריך: אדר ב' התשס"ג, פברואר 2003 עדכון: חשון התשס"ו, נובמבר 2005 כסלו התשס"ט, דצמבר 2008 מספר הנחיה: 1.1902 (21.862)	פעילות מפלגתית של עובדי רשויות מקומיות

פעילות מפלגתית של עובדי מדינה ועובדי רשויות מקומיות

מטרת הנחיה זו להבהיר את המגבלות החלות בנושא פעילות מפלגתית של עובדי מדינה ועובדי רשויות מקומיות. במסגרת זו יש לדון במגבלות החלות על עובדי מדינה ועל עובדים בשלטון המקומי, אשר מבקשים מיוזמתם לעסוק בפעילות פוליטית. בנוסף, יובהרו האיסורים התמורים החלים על שימוש בעובדי מדינה או בעובדי הרשויות המקומיות לצרכיו הפוליטיים של הדרג הנבחר.

הנחיה זו תחווה אמת מידה לעוסקים באכיפת החוק, הן באכיפת האיסורים הפליליים והן באכיפת הדין המשמעתי. הנחיה זו משלימה שורה של הנחיות היועץ המשפטי לממשלה בהקשר זה. יודגשו הנחיות היועץ המשפטי לממשלה העוסקות בהוראות סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט - 1959 (להלן - חוק דרכי תעמולה), אשר מטיל אחריות פלילית על האחראי לשימוש בכספים ובנכסים של גוף מבוקר לצורך תעמולת בחירות, וכן הנחית היועץ המשפטי לממשלה מסי 1.1704 בנושא פעילות מפלגתית המתבצעת מלשכות שרים. למען הסר ספק, יובהר, כי בהתחשב בכך שראש רשות מקומית אינו רשאי למנות לו עוזר פוליטי, על עובדי לשכתו של ראש רשות מקומית לא חל החלק בהנחיה מסי 1.1704 אשר עוסק בעוזרים פוליטיים, וכי מכלול המגבלות והסייגים החלים על עובדי רשויות מקומיות, ובהם האיטור לעסוק בפעילות פוליטית, חלים גם על עובדים המועסקים בלשכת ראש הרשות המקומית.

בנוסף, לעניין המגבלות החלות על עובדי מדינה בנוגע למעילות מדינית ומפלגתית בכלל ובתקופת הבחירות בפרט, ראו בהרחבה הודעה מסי סטג של נציבות שירות המדינה מיום 6.11.08 בנושא הנוראות בעניין הבחירות לכנסת ה-18, וכן הודעות טספות שפרסמה נציבות שירות המדינה בעניין זה.

חלק א': המגבלות החלות על השתתפות עובדים בפעילות פוליטית

הלכה פסוקה היא כי על עובד הציבור, ובכלל זאת על עובד הרשות המקומית, לשמור בעיני הציבור על תדמית נייטרלית, שאינה משועבדת להשקפה פוליטית מוגדרת (משי"מ 5/86 גזען ספירו נ' נציב שירות המזינה, פ"ד מ(4) 227). הלכה זו נובעת מהמבנה הא-פוליטי של השירות הציבורי בישראל, והיא מאושרת השירות הציבורי. עמד על כך השופט זמיר ברי"מ 259/96 שמא נ' המועצה המקומית תמר, פ"ד נ(1) 837, עמ' 841:

"מן המפורסמות הוא כי המעמד של עובד הציבור נושא עמו מערכת של זכויות וחובות מיוחדות למעמד זה. יש חובות המעוגנות בחוקים, יש שנקבעו בהלכה ויש הנובעות מחוזה העבודה. הן כוללות את מצות המשמעת, את חובת הנאמנות, את האיסור לקבל מתנות בקשר לעבודה, את המגבלות על פעילות מפלגתית, ועוד. ויש בהן המשליכות גם על חופש הביטוי של עובד הציבור. אכן, כאשר אדם נעשה עובד הציבור, הוא מקבל על עצמו, בין יתר החובות, גם מגבלות על חופש הביטוי. מגבלות אלה משקפות את היחס הראוי בין העובד לבין מעביד בדרך כלל, בשירות הציבורי כמו במגזר הפרטי. אך, נוסף לכך, הן נדרשות גם על-ידי האינטרס הציבורי בתפקוד ראוי ותדמית הולמת של השירות הציבורי."

כאמת מידה ליישום ההלכה הכללית יש לדעתנו לפנות לדו"ח היועץ לחקר עקרונות וסטנדרטים להתנהגותם של נושאי תפקידים ציבוריים בראשותו של השופט צ' ברנזון שפעלה בשנת 1958 והשווה פרשת ספירן לעיל בעמ' 235, 236).

ככל שאמורים חדברים בעובדי מדינה, מצאו המגבלות בעניין פעילות פוליטית של עובד הציבור ביטוי מפורט בהוראות חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט-1959.

יצוין כי חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) אינו חל באופן מפורש על עובדי הרשויות המקומיות, אך אין לראות בחקיקה זו כרשימה סגורה, לא לעניין סוגי האיסורים החלים על עובדי המדינה ולא לעניין סוג עובדי ציבור שעליהם החוק חל.

הלכה מפורשת בעניין זה נקבעה בבג"צ 732/84 ח"כ יאיר צבן כ' השר לענייני דתות, פ"ד מ(4) 141, בעמ' 147:

"חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט - 1959 אינו כולל רשימה סגורה, לא לעניין אלה עליהם הוא חל, ולא לעניין אלה עליהם הוא אינו חל. המחוקק ביקש לקבוע הסדרים מיוחדים בנושאים מספר הנוגעים לפעילות מפלגתית, ואין בחקיקה זו כל היתר לפעילות פוליטית או אחרת. פעילות שאינה נתפסת בהוראות החוק תיבחן לגופה, על-פי המערכת הנורמטיבית החלה עליה. הימצאותה מחוץ לחוק השירות אין משמעותה הימצאותה מחוץ לכל חוק, ומלשון האיסור של החוק אין ללמוד היתר לגבי כל עניין דבר המצוי מחוצה לו."

כאמור לעיל, המסגרת הנורמטיבית החלה על עובדי ציבור מחייבת להיזהר בפני מעורבות בעניינים פוליטיים ולנהוג בהתאם למגבלות בעניין פעילות פוליטית של עובד הציבור. לעניין זה קבע בית-המשפט העליון, כי דרך כלל היא שהתנהגות שאינה הולמת את התפקיד של עובד מדינה, אף אינה הולמת את התפקיד של עובד הרשות המקומית (פרשת שמא לעיל, בעמ' 841).

איסורי החוק הפלילי

באשר לאיסורים העוסקים בשימוש בכוח המזרחה ובכוח השררה לקידום מטרות זרות, לרבות פוליטיות, דומה כי הפרתם נכללת במסגרת הדין הפלילי הכללי (פרק ט', סימן ד' לחוק העונשין, התש"ז - 1977).

לגבי השתתפות בתעמולת בחירות לכנסת או בתעמולת בחירות בתחום רשות מקומית שבה מתקיימות בחירות, נקבע, בין היתר, איסור פלילי קונקרטי על עובד מדינה או עובד רשות מקומית, שהוא בעל סמכות מינהלית או תפקיד שכרוך בו מגע עם קהל, לקחת חלק בתעמולת בחירות (סעיף 130א) לחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), התשכ"ט - 1969; סעיף 75(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה - 1975).

יודגש, כי איסור זה חל על כל עובדי המדינה ועל כל עובדי הרשות המקומית, ללא הבדל דרגה, שהם בעלי סמכות מינהלית או תפקיד שכרוך בו מגע עם קהל. לענין זה יובהר, כי המונח "סמכות מינהלית" כולל, לצד סמכויות על-פי דין, כל סמכות שיש עמה הכוח להכריע הכרעות כלפי אנשים מן הציבור, ובכלל זה סמכותם של הממונים על בעלי סמכויות מינהליות.

המונח תעמולת בחירות אינו מוגדר בחוק, והוא מתפרש לפי מכלול הנסיבות, לרבות עיתויה ותכנה של הפעילות. כך, למשל, עובדי מדינה ועובדי רשות מקומית עליהם חלים סעיף 130א לחוק הבחירות לכנסת וסעיף 75(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) אינם רשאים להרצות או לארגן חוגי בית לקראת הבחירות, וכן נאסר עליהם לקחת חלק בארגון תעמולת בחירות.

כמו כן, יש להימנע מלשתף עובדי מדינה או עובדי רשויות מקומיות בסיוורים שעורך הדרג הנבחר במשרדי הממשלה וברשויות המקומיות בתקופת בחירות, אם הסיוור נערך במסגרת מערכת הבחירות.

עוד יודגש בהיבט הפלילי, כי תעמולת בחירות המתבצעת בשעות העבודה ותוך שימוש בנכסי או בכספי המשרד הממשלתי או הרשות המקומית, עלולה להוות גם עבירה על הוראות סעיף 2א לחוק דרכי תעמולה וסעיף 28(א) לחוק המפלגות, התשנ"ב - 1992.

אחריות משמעתית

לצד האיסורים שהפרתם גוררת אחריה אחריות פלילית כאמור לעיל, חלות על עובדי המדינה הוראות שהפרתן היא בגדר עבירת משמעת לפי סעיף 17 לחוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ג - 1963. בהקשר זה, יש להזכיר את ההוראות הקבועות בחוק שירות המדינה (סיוג פעילות פוליטית ומגבית כספים) ובתקשייר, במיוחד בתת-פרק 42.3.

פעילות של עובד רשות מקומית הסוטה מהמגבלות החלות עליו בענין פעילות פוליטית, ככלל תהווה עבירת משמעת לפי סעיף 3(9) לחוק הרשויות המקומיות (משמעת), התשל"ח - 1978, הקובע כי עובד

רשות מקומית אשם בעבירה משמעת אם "התנהג התנהגות שאינה הולמת את תפקידיו". כך למשל, בפרשת שמא לעיל, אישר בית-המשפט העליון הרשעה בדין משמעתי של עובד אשר תקף פומבית את הרשות המקומית.

כפי שנקבע בפרשת שמא, ככלל, התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה אינה הולמת גם את עובד הרשות המקומית. לפיכך מובן, כי להוראות התקשייר העוסקות בפעילות פוליטית מעמד חשוב בקביעת קריטריונים בנושא בכל הנוגע לעובדי רשות מקומית, כל שכן במקרה בו החילה על עצמה רשות מקומית את הוראות התקשייר כתקנון העסקת עובדים. בנוסף נדגיש, כי האחריות המשפטית יכול שתהיה רחבה יותר מהאיסור הפלילי. כך למשל, יכול שתוטל אחריות משמעתית על עובד ברשות מקומית העוסק בתעמולת בחירות, וזאת אף אם הדבר אינו נכלל בגדר האיסור הפלילי.

חלק ב': שימוש בעובדי מדינה ועובדי רשות מקומית לצרכים פוליטיים

איסור חמור מוטל על שימוש בעובדי המדינה ועובדי הרשות המקומית לצרכים פוליטיים במסגרת שעות העבודה. שימוש מעין זה עלול להוות עבירה פלילית, וזו לכאורה הוצאה בלתי חוקית וראו לעניין זה סעיף 221 לפקודת העיריות).

בנוסף, נראה כי שימוש מעין זה, כאשר הוא נעשה בקשר עם תעמולת בחירות, יכול שיכלל במסגרת האיסור לעשות שימוש "בכספים של גוף מבוקר" לפי סעיף 2א לחוק דרכי תעמולה.

לצד האמור ובנוסף לו, על עובדי מדינה ועל עובדי הרשויות המקומיות, ובפרט על הדרג הנבחר, להימנע מלפנות לכפופים להם בבקשה שיתנדבו לפעילות פוליטית, וזאת אף אם מדובר בפעילות שלא במסגרת העבודה. פעולת מעין זו אינה ראויה, שכן קיים חשש לניצול מעמד לשם השגת רווח פוליטי.

הנחיות היעץ המשפטי לממשלה	משפט מינהלי בחירות
תאריך: י' שבט התשמ"ט, 1 פברואר 1985 עדכון: כ"ה ניסן התשנ"ט, 11 אפריל 1999 אדר ב' התשס"ג, פברואר 2003 חשון התשס"ו, נובמבר 2005 כסלו התשס"ט, דצמבר 2008 מספר הנחיה: 1.1900 (21.779)	איסור על תעמולת בחירות במימון כספי גוף מבוקר

איסור על תעמולת בחירות במימון כספי גוף מבוקר

1. סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט - 1959 (להלן - החוק) קובע לאמור:

"איסור שימוש בנכסי ציבור

2א. לא יעשה שימוש, בקשר עם תעמולת-בחירות, בכספים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה [נוסח משולב], התשי"ח - 1958, או של תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהוננו, ולא יעשה שימוש כאמור במקרקעין או במיטלטלין המוחזקים למעשה על-ידי גוף או תאגיד כזה, למעט שימוש כמפורט להלן:

- (1) שימוש, בתמורה או שלא בתמורה, באולמות ובמקומות פומביים פתוחים העומדים כרגיל לשימוש כאמור;
- (2) שימוש בנכסים שהועמדו על ידי המדינה לרשותו של שר, סגן שר או חבר הכנסת, או שהועמדו על ידי הרשות המקומית לרשותו של ראש הרשות; אין בהוראות פסקה זו כדי לגרוע מהגבלות על שימוש בנכסים כאמור שהוטלו לפי כל דין או כללי אתיקה."

סעיף 28כ3 לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992 מטיל איסור דומה על שימוש בכספי גוף מבוקר כאמור בקשר עם תעמולת בחירות בבחירות פנימיות במפלגות.

סעיף 9 לחוק מבקר המדינה [נוסח משולב], התשי"ח - 1958, המאזכר בחלקו בסעיף הנזכר לעיל, קובע בחלקו הנוגע לעניין, כדלקמן:

"יזאלח הגופים (נחוק זה - גוף מבוקר), אשר יעמדו לבקרתו של חמבקר:

- (1) כל משרד ממשלתי;
- (2) כל מפעל או מוסד של המדינה;
- (3) כל אדם או גוף המחזיק, שלא לפי חוזה, ברכוש המדינה או המנהל אותו או המפקח עליו מטעם המדינה;
- (4) כל רשות מקומית;

(9) כל ארגון עובדים כולל, וכל מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר שארגון עובדיכ כאמור משתתף בהנהלתם, ובלבד שהביקורת לא תופעל על פעילותם כאיגוד מקצועי, ואולם הביקורת על גוף כאמור לא תופעל אלא אם כן החליט על כך המבקר ובמידה שהחליט ובכפוף לאמנות בינלאומיות שמדינת ישראל צד להן; ...

לענין בסקה זו -

"פעילות כאיגוד מקצועי" - ייצוג עובדים לשם קידום, מימוש או הגנת זכויותיהם לעובדים;
"ארגון עובדים כוללי" - ארגון עובדים ארצי, הפועל כאיגוד מקצועי ביותר מענף עבודה אחד;

(הגופים והאנשים המנויים לעיל ייקראו להלן - "גוף מבוקר")

לענין איסור תעמולה בחברות ממשלתיות, מופץ בנפרד חוזר מטעם מנהל רשות החכרות.

2. חל אפוא איסור על עשיית שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, במישרין או בעקיפין, בכספי אחד מהגופים האמורים, או בנכסים של הגופים הללו, על-פי הסעיף, ובכלל זה איסור על הוצאת פרסומים שיש בהם תעמולת בחירות. האיסור משתרע על פרסום מכל סוג, לרבות דברי דמוס, מודעות בעיתונים, סרטו קולנוע ווידאו, או פרסום באמצעות האינטרנט.

3. הרינו שבים ומזכירים את עיקרי הקווים המנחים בענין האיסור האמור:

(א) האיסור על שימוש בכספי המדינה בקשר עם תעמולת בחירות חל גם על פרסום המתיימר לסכם, או לתאר, את פעילותו של אותו גוף מבוקר, אם יש בו, מבחינת העיתוי, התוכן והנוסח, משום תעמולת בחירות למי שמתמודד במערכת בחירות (ראו: תרי"מ 2/83 נאות, ואח"י עיריית חיפה, ואח"י, פ"ד לז' (4) 183, 188 [ז]; לענין העיתוי, השנו תבי"כ 4/84 חשאי ג' סיעת הליכוד, ואח"י, פ"ד לח' (3) 45, 47).

(ב) קיימת חובה להקפיד על קביעת חיץ ברור בין תקציבו של אותו גוף מבוקר, והשימוש בו, לבין תקציב בחירות והשימוש בו. שר או ראש רשות מקומית, הנוטל חלק במערכת הבחירות, זכאי לפרסם את מפעליו, אך זאת אך ורק מתקציב רשימתו ולא מתקציב המשרד או הרשות המקומית (ראו: תרי"מ 2/83 נאות דלעיל, בעמ' 189 [ג-ד]).

(ג) יש להקפיד על כך שהמידע שבפרסום יהיה מידע שלאותו גוף מבוקר יש ענין אמיתי בהפצתו. כזה הוא, למשל, מידע המתאר את פעילות המשרד הממשלתי ככזה, ושאינו כולל את אחד הפרטים המנויים להלן:

(1) תיאור הישגים אישיים של השר או של עובד המשרד;

(2) ייחוס הישגי העבר של המשרד לאדם פלוני;

(3) דיוקן אישי של השר או של עובד המשרד;

(4) הישגי השר במישור המפלגתי (כגון, מילוי אחר מצע מפלגתי);

(5) המידע מתייחס לפעילות המשרד בתחום ובתקופה בה כיהן אותו שר, או עובד המשרד, בהשוואה לתקופות קודמות, תוך שימת דגש על ההיבט האישי;

(6) פרסום שבו מופיעה תמונתו של השר או של אחד מעוזריו הקרובים, המזוהים עם רשימה פלונית, כשפרסום כלול סיכום הישגיהם והתוויית תכניותיהם לעתיד, והתמונה אינה רלוונטית למידע המובא לידיעת הציבור;

(7) פרסום שבו ישנה הדגשה והעדפה למדיניות השנויה במחלוקת ציבורית ואיננה בגדר מדיניות ברורה ומוצהרת של המשרד;

(8) מידע הנמסר בצורה של מכתב אישי של השר או אחר מטעמו, לציבור הנוקס לשירותי המשרד, תוך ציון שמו של השר המכהן באותה עת או אתר מטעמו.

(ד) כל פרסום יש לבחון על-פי מועדו, הקשרו ומשמעותו בעיני האדם הסביר (ראו: תרי"ם 2/83 נאות דלעיל, בעמ' 189 [ד-ה]).

4. רשימת הסימנים דלעיל איננה ממצה, כמובן, ואפשר שפרסום יראה כתעמולת בחירות אף באין בו סימן מן הסימנים האמורים. כמו כן, לא נמנו בהנחיה זו כל אופני השימוש בנכסי המדינה, האסורים לפי הסעיף. כאמור, הכל תלוי בהקשר, במועד, בתוכן הדברים, בנסיבות ובשאר נסיבות.

לענין מועד הפרסום, מדובר במבחן גמיש, שאין בו פרק זמן מוגדר ומדויק; אולם ברור כי ככל שמועד הבחירות קרוב יותר, כך מתחזקת ההנחה שמדובר בתעמולת בחירות.

5. יודגש גם, כי אישור תקציבי שניתן לפרסום אין בו כדי להכשיר את השימוש בכספים, אם השימוש במהותו נועד למטרה אסורה של תעמולת בחירות (ראו: תרי"ם 2/83 נאות דלעיל, בעמ' 188 [ד-ה]).

6. לא למותר להזכיר גם את הוראות סעיפים 17 ו- 17א לחוק, המטילות אחריות פלילית ועונש של חצי שנת מאסר על מי שמפר את הוראת סעיף 2 לחוק וכן, את הוראת סעיף 28כז לחוק המפלגות, המטילה אחריות פלילית על מי שמפר את הוראת סעיף 28כח לחוק המפלגות. בנוסף, יצוין כי ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית סמכות ליתן צווים המונעים ביצוע עבירה לפי החוק ולפי סעיף 28כז לחוק המפלגות (ראו לענין זה סעיף 17ב לחוק וסעיף 28כח(ב) לחוק המפלגות).

7. לענין הגשת אישום על עבירה לפי החוק, נקבעו בו הוראות נוספות הבאות להעיד על החומרה שבה דאה המתוקק עבירה כאמור. סעיפים 18 ו- 19 לחוק מורים לאמור:

"זכות אישום"

18. על אף האמור ... בכל דין אחר, רשאים גם חבר של ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ובא-כוח של רשימת מועמדים לכנסת להביא אדם במלילים בשל עבירה לפי חוק זה.

הגבלת סמכות

19. הוגש אישום בשל עבירה לפי חוק זה על-ידי חבר הוועדה או בא-כוח רשימה כאמור בסעיף 18, לא יהיה היועץ המשפטי לממשלה רשאי לצוות על הפסקת הדיון.

8. בנוסף להנחיות האמורות הנוגעות לתעמולת בחירות, יש להקפיד שהמידע שבפרסום יהיה ערוך באופן אובייקטיבי ומוצג בצורה מאוזנת ובהתאם לכללי המינהל התקין.
9. כמו כן, כל פרסומת ופרסום ממשלתי צריך שיוזמנו אך ורק בלשכת הפרסום הממשלתית, או באמצעותה (ראו הכללים לעניין זה בהוראות התכ"ס, פרק 8, סעיף 2 ואילך). אם בכוונת הנוף המבוקר לשלב פרסומת מסחרית בפרסום, הרי עליו לקבל את אישורה של הועדה הבין-משרדית לאישור פרסומת מסחרית, ועדה הפועלת ליד החשב הכללי (ראו הכללים שנקבעו לכך בתקשייר - בהוראה 43.84 ובפרק 8 לתכ"ס).
10. כאמור, האמור לעיל תל גם על פרסומים מסוגים אחרים, ובהם חוזרים לתושבים, מודעות בעיתונים, סרטי קולנוע וסרטי וידאו.
11. במקרה של ספק בשאלה אם פרסום מסוים יש בו משום תעמולת בחירות אסורה, אם מנחינת התוכן או הצורה ואם מבחינת העיתוי, מן הראוי להתיעץ עם היועץ המשפטי של המשרד הממשלתי הנוגע בדבר או עם היועץ המשפטי של הרשות המקומית או של משרד הפנים, לפי העניין.

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה	משפט מינהלי ממשלה - אתיקה
תאריך: אייר התשס"ו, מאי 2006 מספר הנחיה: 1.1705	פרסום מודעות על-ידי עובדי ציבור ונושאי משרה

פרסום מודעות על-ידי עובדי ציבור ונושאי משרה

- הנחיה זו ניתנת בעקבות מקרים בהם פרסומו מודעות ברכה מטעם שרי ממשלה לרגל חגים ומנעדים, לענין הנחיה זו, "עובד ציבור" - שרים, סגני שרים ועובדי המדינה.
- סעיף 2(א) לחוק הגבלת פרסומים (גופים ציבוריים), התשנ"ו-1996 (להלן-החוק) קובע כי:

"גוף ציבורי לא יממן פרסום בעיתון של מודעת ברכה או מודעת אבל המתייחסת לבעל תפקיד ציבורי או לכן משפחתו, ולא ישתתף במימון הפרסום כאמור, במישרין או בעקיפין".

המונחים "גוף ציבורי" ו"תפקיד ציבורי" מוגדרים בסעיף 1 לחוק. עוד נקבע, כי לענין סעיף זה, פרסום על ידי גוף ציבורי, הוא לרבות פרסום של מנהל של אותו גוף או של עובד בו או פרסום שמצוין בו שמו של הגוף הציבורי, של המנהל, או של עובד בו, המתייחסים לבעל תפקיד ציבורי או לכן משפחתו. החוק קובע הוראת חיוב אישית, וסעיף עבירה פלילית שדינה קנס, על מי שמפר את הנדאותיו.
- הוראת התקשייר מספר 43.141(ב) קובעת נורמה רחבה יותר:

"אין לפרסם בעיתון מודעת ברכה מטעם המשרד, על חשבון אוצר המדינה, במישרין או בעקיפין, לרגל מאורע חגיגי של עובד המשרד או של מי שאיננו עובד המשרד, או של בן משפחתו, או מודעת ברכה המתייחסת לבעל תפקיד ציבורי או בן משפחתו".
- ההוראות הנ"ל אינן נותנות מענה למצבים בהם שרים מפרסמים מודעות ברכה בעיתונות לחג לאומי או לאירוע שאינו נוגע לאדם ספציפי, בכל הנוגע לברכות לשנה החדשה נקבע בהחלטת הממשלה מס' 3.9.1978 כי: "הממשלה תפרסם מודעת ברכה אחת לאזרחי המדינה בעיתונים". אין בכך כדי למנוע משרים וסגני שרים לשלוח מכתבי ברכה, אולם זאת במסגרת ההסדר בסעיף 11(ד1) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951.
- ככלל עובד ציבור אינו רשאי לפרסם מודעות מתקציב משרד ממשלתי, אשר אין להן קשר לעבודת המשרד, ושתוצאתן היא פרסומת אישית של עובד הציבור (החתום על המודעה תוך שימוש בתוארו הציבורי), או לצורך קידומו בפני מצור כזה או אחר של האוכלוסייה. המימון הציבורי המוקצה לעבודת משרדי הממשלה אמור להיות מנוצל לקידום מטרות המשרד ולא לקידום מטרות אישיות או פוליטיות של עובדי הציבור המופקדים עליו (רי' סעיף 2 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959).

6. לפיכך, על משרדי הממשלה, שרים, סגני שרים ומנכ"לי משרדי הממשלה להימנע מפרסום מודעות ברכה, השתתפות בצער או בשמחה, מודעת איחולים לציבור לרגל חג או מועד לאומי. כמו כן, עליהם להמנע מפרסום כל מודעה אחרת ממין זה, אשר אינה קשורה בקשר הדוק וברור לעבודת המשרד ולעבודתם בו.
7. החלטת על פרסום מודעה במקרים המנויים לעיל ובמקרים דומים יש להביא לאישורו של היועץ המשפטי של המשרד.

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה	משפט מינהלי ממשלה - אתיקה
תאריך: ה' תשרי התשס"ג, 11 ספטמבר 1999 עדכון: אדר ב' התשס"ג, מרץ 2003 מספר הנחיה: 1.1703	השתתפות שרים בתשדירי פרסום

השתתפות שרים בתשדירי פרסום

הנחיה זו ניתנת בעקבות מקרים בהם השתתפו שרים או סגני שרים באופן פעיל בפרסומים או מודעות מטעם משרדיהם, הנעשים על-ידי לשכת הפרסום הממשלתית.

1. הוראות התכ"ם מגדירות את הנסיכות בהן יותר פרסום ממשלתי. בסעיף 2.1.1 נאמר:

"פרסום ממשלתי יתייחס לפעולת המשרד, הפרסום יכרט רק מה שעל הציבור לדעת, לצורך קבלת שירותים ממשדרי הממשלה ולנוימוש זכויותיו. בכל מקרה, הדגש הוא על פעילות המשרד כגוף, ולא על בעלי תפקידים מסוימים".

2. בסעיף 2.1.5 להוראות התכ"ם נקבעו סייגים מיוחדים ביחס לשרים, כדלהלן:

"פרסום ממשלתי לא יכלול את המרכיבים הבאים:
א. הישגים אישיים של השר או של עובדי המשרד.
לעניין זה - כשנאמר "שר" הכוונה גם לבעלי משרות פוליטיות אחרות במשרד, בסגני שרים, או יועצים בתחומים מסוימים.
ב. יחוס הישגי העבר של המשרד לאדם מסוים.
ג. דיוקן אישי של השר, או של עובד המשרד.
ד. הישגי השר במישור המפלגתי, או במישורים אחרים.
ה. השוואת פעולות המשרד לפעילות קודמת, תוך שימת דגש על ההיבט האישי".

3. עוד נאמר כחאי לישנא, בסעיף 2.1.6:

"אין למסור את המידע במכתב אישי של השר או עובד המשרד בציון שם".

4. תנה כי כן, פרסום מטעם משרד לא יכול לכלול את שיתופו של השר, אלא לבטא אך ורק את עמדת המשרד שבראשו השר עומד.

מעבר לדברים אלה יובהר, כי על השרים להימנע מליזום מודעות שיש בהן העברת מסרים פוליטיים. לא למותר להזכיר בהקשר זה את פסק דינו של בית-המשפט המחוזי בירושלים (נ"א (י-ם) 4459/98 מדינת ישראל - משרד החקלאות נ' פלסטיין פוסט בע"מ, ואת, פ"מ תשס"א (2) 204). פסק הדין חייב את שר החקלאות דאז, באופן אישי, במימון מלא של עלות מודעה בעלת אופי פוליטי, שפורסמה ביוזמתו באמצעות לשכת הפרסום הממשלתית, בכסות של "שירות

לציבור מטעם משרד החקלאות". המודעה שיזם השר, בשם משרד החקלאות, שנראתה לכאורה בעלת תוכן ענייני המיועד לטובת הציבור, כללה מסר בדבר חיוניות המשך השליטה הישראלית ביהודה ושומרון, במטרה לשמור על מקורות מים חיוניים. הפרסום התבצע לפי כל הנהלים המתייחסים לפרסום ממשלתי, אולם בית-המשפט קבע כי הפרסום - כפי שנעשה - נעשה למטרות פוליטיות והיה נגוע במניעים פוליטיים.

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה	משפט מינהלי ממשלה - אתיקה
תאריך: כ"ג אייר התש"ס, 28 מאי 2000 מספר הנחיה: 1.1700	נותן חסויות וגיוס תרומות בידי עובדי ציבור

מתן חסויות וגיוס תרומות בידי עובדי ציבור

רקע

שרים, מנהלים כלליים ועובדי ציבור אחרים מקבלים לא אחת פניות למתן חסות לפעילויות שונות, בקשות למתן מכתבי המלצה וחזמנות לסיוע בגיוס תרומות. ככלל, מדובר בפעילויות שלא למטרת רווח, בגופים שפועלים בהתנדבות, למען מטרות ציבוריות חיוביות.

השאלה היא מהי המעורבות הראויה של עובדי הציבור בכל הנוגע לפעילויות אלה. לעניין זה הצטבר במשך השנים ניסיון שניתן להיעזר בו לצורך התוויית דרך מעולה, שמחד גיסא תאפשר להמשיך ולסייע למטרות חיוביות, ומאידך גיסא תמנע תקלות.

במושג "עובד ציבור" בהנחיה זו, הכוונה לשרים ולעובדי מדינה.

במושג "נותן חסות" הכוונה היא למתן חסות באופן קבוע או באופן זמני, לחברות או מילוי תפקיד בגופים מבקשי החסות, להשתתפות באירועים, לפניות לגורמים שונים במשק, לסיוע בגיוס תרומות ולפעילויות דומות.

בעיות במתן חסות

מתן חסויות בידי עובד ציבור גרם לא אחת למעורבות עקיפה של עובד הציבור בפעילות לא תקינה של הגורם שביקש את החסות, וכפועל יוצא - לאי-נוחות ולמנוכה לנותן החסות. הבעיות התעוררו בעיקר לעניין האחריות של נותן החסות לפעילות מבקש החסות, החשש להימצאות במצבים של ניגוד עניינים ובנושא אופן בחירתם של מקבלי החסות. בעיות אלו יפרטו בהמשך.

1. נטילת אחריות נותן החסות לפעילות מקבל החסות

לרוב מתבקשת החסות לפעילות בעבור מטרה ציבורית או אנושית, ולכן, מטבע הדברים, עובד ציבור אשר יכול לסייע, מבלי שנדרש להשקעת תקציבים או מאמצים מיוחדים, נוטה להיענות בחיוב לפניות מבקש החסות.

עובד הציבור מתבקש בדרך-כלל למלא "תפקידי כבוד" אשר אינם מטילים עליו מעמסה כבדה של השקעת זמן ומשאבים, ואשר אינם כרוכים במעורבות שוטפת בפעילות אותו גוף. משום כך

עובדי הציבור, אשר מצויים בדרג המתבקש למלא סוג כזה של תפקידים, אינם חוששים שלא יוכלו לעמוד במטלות הנדרשות מהם.

מבקש החסות מתכוון להיעזר בעובדה שעובד ציבור הסכים לתת את חסותו כסימן לרצינות הגוף, לאמינותו וכן לחיוביות המטרה שהוא מייצג. מבקש החסות נעזר בנותן החסות בבואו לשכנע גורמים אחרים להשתתף בפעילות אותה הוא מארגן, יוזם או מקדם. השתתפות זו יכולה להיות בדרכים שונות, כגון, השתתפות אקטיבית בפעילויות שונות; סיוע בגיוס תרומות או בהעמדת נכסים לרשות הפעילויות השונות.

עובד הציבור נותן החסות, אינו מתכוון, בדרך-כלל, להיות מעורב בניהול הגוף או ללוות את פעילותו השוטפת. ואולם למעשה, מתן החסות קושר במראית העין, ובעקבותיה בדרכים אחרות, את עובד הציבור אל הגוף מבקש החסות, אל מטרותיו ואל פעילותו. כך עלול להיווצר מצב ששמו של עובד הציבור נקשר לפעילות שאין לו שליטה עליה ואין בידיה מלוא המידע לגביה. בנוסף, לעתים מסתבר שבתחילת הדרך, בעת בקשת החסות, הנושא אמנם נבדק, אולם מאוחר יותר לא היה מעקב אחרי אופן התנהלותו של הגוף.

להמחשת הדברים יובאו מספר דוגמאות לתקלות אפשריות: עובד ציבור נותן חסות לחלוקת תעודות הוקרה לעסקים שמתברר שהם עסקים שעברו עבירות פליליות או עסקים שכלל אינם קיימים; עובד ציבור מכהן כיושב-ראש של גוף שמתברר שניהולו הכספי אינו תקין; עובד ציבור משתתף בפורומים שלאחר מכן מתגלות תקלות מינהליות חמורות באופן ניהולם; עובד ציבור מסייע בגיוס כספים למען גוף או אדם, והכספים אינם מגיעים ליעודם, או שאינם משמשים למטרה המוצהרת, או שהיתרה הבלתי מנוצלת אינה מוחזרת לתורמים; עובד ציבור נותן חסות לאירוע שמשותפים בו גורמים נוספים, שאינם מקובלים עליו, או שקיים ספק לגבי חוקיות המקורות הכספיים שנועדו למימון הפעילות או הפרס; עובד הציבור משתתף בפעילות שמלווה אותה פרסומת מסחרית, או שהאירוע עצמו משמש כפרסומת מסחרית.

נראה שאין צורך להרבות בדוגמאות כדי להעביר את המסר שעלולות להתגלות תקלות כאשר עובד ציבור נותן חסות לגוף מסוים, משום שלעיתים עצם מתן החסות גורם להטלת אחריות (בדרגה כזו או אחרת) על עובד הציבור לפעילותו של הגוף מבקש החסות, וזאת כאמור מבלי שלעובד הציבור תהיה שליטה על הרכב הגוף ועל דרך ניהולו. כפי שעולה מהדוגמאות שהובאו לעיל, הבעיות הטיפוסיות הן, מחד גיסא, האחריות שנוטל עובד הציבור על עצמו, ומאידך גיסא, החשש להטעייתו של קהל היעד של מבקש החסות, הסבור שבעצם מתן החסות בידי עובד ציבור גלום מסך כאשר לחשיבות המטרה, לאמינות הגורם מבקש החסות וכן הבטחה או יצירת מצב בדבר ניהולו התקין של הגוף מבקש החסות.

2. חשש לניגוד עניינים

היבט בעייתי אחר קשור ליחס בין עובד הציבור לבין קהל היעד של מבקש החסות. קל להדגים את הבעיה כאשר מדובר בגיוס תרומות, אולם היא בהחלט אינה מוגבלת להתרומות. המדובר במקרה בו מבקש החסות מבקש שעובד הציבור יפנה לקהל מסוים ויעודד אותו לתרום למטרה שהוא מייצג. הפניות המבוקשות הן, סדרך כלל, לגורמים אשר לעובד הציבור השמעה עליהם. כך, למשל, שר אשר ממונה על תחום מסוים הנמצא בפיקוח משרדו, מתבקש לפנות לגורמים המפוקחים על-יזו כי שירימו תרומה למטרה מסוימת.

אין צורך לפרט, שהגורם המפוקח עלול להימצא תחת כרושם שאי היענות לפניות עובד הציבור עלולה לפגוע באינטרסים של מי שנוקק למשרדו של עובד הציבור. לחלופין, עלול להיווצר מצב, שגם הוא אינו רצוי, שהתורם שהתרשם שעובד הציבור מעוניין בתרומה, יזכיר לו, בעת המתאימה, את התרומה שהרים, והייתכן שהגיעה העת לקבל "פיצוי" עבור אותה תרומה.

מדוגמאות אלו ניתן ללמוד שמניה של שר, או כל עובד ציבור, לגורם המצוי בפיקוחו או בקשרים אחרים עם משרדו, עלולה, לפחות למראית עין, להעלות חשש לניגוד עניינים.

3. בחירת מקבלי החסות

שאלה נוספת שמתעוררת היא למי מעניק אותו איש ציבור את חסותו, ואף חשוב יותר - למי הוא מסרב. כאמור, כיוון שחעננת החסות היא בעייתית, יש מקום שנותן החסות יבדוק את הגוף מבקש החסות, דבר שלעתיים אינו פשוט או שהוא דורש השקעה רבה של זמן לבידור הפרטים הרלוונטיים על אותו גוף. במקרה שהבדיקה מעלה שהמבקש אינו מהימן דיו, השאלה היא כיצד ניתן לגמק את הסיכוי, זאת במיוחד כאשר גופים דומים כבר זכו לחסות בעבר.

נוכת אילוצי הזמן של עובדי הציבור, יש להניח שממילא לא יוכלו להיענות לכל הגופים הפונים, ולכן, גם לפני מי שנראה להם כי מוצדק לתת לו חסות, נשאלת השאלה מה יהיו הקריטריונים להתלטה לתת חסות או לסרב לתיתה. היענות של עובד הציבור לבקשת חסות של גורם אחד וסירובו להיענות לבקשה כזו של גורם אחר, עלולה לעורר טענה בדבר "משוא פנים" של עובד הציבור.

הוראות רלוונטיות

נושא מתן החסות כשלעצמו אינו מוסדר בדיון. עם זאת קיימות הוראות שונות אשר עשויות להיות רלוונטיות לסוגיות שהועלו. כך, למשל, לפני שרים, נקבעו כללים לניגוד עניינים, שבהם נאסר מפרשות על שר לנהוג במשוא פנים או להימצא במצב שבו קיים חשש לניגוד עניינים (נייפ 5147 מיום 16.1.03). הוראות דומות חלות כמובן גם לפני עובדי ציבור אחרים (בתקשייר ובכללי אתיקה שונים). בחוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט - 1959, מעוגנת הוראות בנושא התרומות. בנוסף, ניתנו הנחיות וחוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה לגבי מקרים ספציפיים. הוראות מחמירות בנושאים אלו, מתייחסות לתקופה של בחירות לכנסת או לרשויות המקומיות. (לעניין זה קיימות הוראות גם נצאק הבחירות לכנסת (דרכי תעמולה), התשי"ט - 1959).

בהוראות החשב הכללי (התכ"ס) משולבות הוראות לעניין מתן חסויות בהקשר של פרסומת מסחרית, ובחוזרי מנכ"ל קיימת התייחסות לנושא איסור פרסום במוספים ובהוצאות מיוחדות של עתונים.

נראה, איפוא, שהעקרונות הרלוונטיים לעניין החסויות אכן מעוגנים, אולם הנושא אינו מוסדר באופן כוללני בחוק או בהנחיה. לאור הבעיות שנמנו נראה כרצוי להביא לידיעת הציבור הנוגע בדבר, הנחיה שבה ירוכזו השיקולים שעל עובד הציבור לשקול בקשר להענקת חסות וליסיכונים הכרוכים במתן החסות.

המלצות

בקשת חסות, כפי שכבר נאמר, היא בדרך-כלל, לפעילות לטובת יעדים חיוביים ושלא למטרות רווח. עם זאת, על נתן החסות לתת את הדעת על התקלות העלולות להתעורר בעקבות מתן החסות. על מנת להבטיח שהחסויות יינתנו רק במקרים מתאימים, על עובד הציבור לבחון היבטים שונים בנוגע לפנייה שקיבל. להלן יפורטו "תנאי הסף" שיש לבחון בטרם מתן החסות ושיקולים נוספים שיש לשקול בקשר אליה. כן יפרטו העניינים שיש להסדיר לאחר שהוחלט להיענות בחיוב לפנייה למתן החסות.

טרם מירוט הנושאים שהוזכרו, יוער שלעתים ניתן להשיג את המטרה המבוקשת באמצעות חסות, בדרכים אחרות, כמו למשל, מניה של הממשלת אל קהל היעד של מבקש החסות או כיבוד האירוע על-ידי עובד הציבור ללא מתן החסות.

1. "תנאי סף" למתן החסות

- ככלל, ניתן לתת חסות רק אם "תנאי הסף", המפורטים בהמשך, מתקיימים:
- (א) הנושא שבעבורו מתבקשת החסות הוא בעל חשיבות ציבורית או חברתית.
- (ב) קבלת החסות אינה למטרה עסקית או לצורך פרסומת מסחרית.
- (ג) מתן החסות כשלעצמו מהווה סיוע מהותי לנושא שבעבורו מתבקשת החסות, ולא לנותן החסות.
- (ד) נושא החסות ומקבלה אינם שניים במחלוקת ציבורית משמעותית.
- (ה) בנושא החסות ובמקבלה אין פגם מבחינה ציבורית, מוסרית או מבחינה אחרת, או פגיעה בלאום, גזע, עדה, דת, מין או כל קבוצת אנשים אחרת.
- (ו) אין בחסות כדי לפגוע במדינה, או בממשלה, או להציג באור שלילי.

ז) עובד הציבור נותן החסות מסוגל לברר את הפרטים הדרושים על מנת למנוע את התקלות שנמנו לעיל, לשלוט בפעילות הגוף שלו ניתנת החסות או לעקוב אחר פעילותו לאורך זמן.

ח) עובד הציבור נותן החסות לא ייצא במצב של ניגוד עניינים.

לעניין זה יש לתת את הדעת, למשל, למצב בו עובד הציבור או הגורם הממשלתי בו הוא עובד נמצא בקשרים בעלי אופי כלכלי-עסקי עם מבקש החסות (למשל, גורם המספק שירותים למשרד בו עובד נותן החסות), זוגמא למצב בעייתי אחר הוא כאשר קיימים קשרים בין עובד הציבור לבין "קהל היעד" שאליו מתכוון מבקש החסות לפנות בשמו (למשל, מתן חסות על-ידי גורם מפקח למטרת פניה לבקשת תרומות לגופים מפקחים).

ט) מתן החסות עלול להתפרש כ"משוא פנים", ועובד הציבור יתקשה להתייחס באופן דומה לגופים אחרים מאותו סוג.

2. שיקולים נוספים בקשר למתן החסות

במקרים בהם הכקשה לחסות עומדת ב"יתגאי הסף", יש להתחשב במספר שיקולים נוספים כטרם קבלת החלטתה על מתן החסות.

א) זהירות והקפדה מיוחדות נדרשים כאשר מדובר בנושאים של גיוס כספים או קבלת תרומות.

ב) המטרה שלשלמה מתבקשת החסות (למשל, מידת חשיבותה הציבורית, האם מדובר בפעילות בארץ או בחוץ לארץ, מה מידת הקונצנזוס לגביה).

ג) זהותו של מבקש החסות (למשל, האם מדובר בגורם פרטי, כארגון גג המאגד מספר גופים או כארגון בעל גוון ציבורי, מידת אמינותו ויציבותו של הגוף, האם מדובר בגוף יחדי או שקיימים גופים נוספים באותו תחום).

ד) אופן מתן החסות (למשל, האם מדובר באירוע חד-פעמי או בפעילות מתמשכת).

ה) התרומה של הגורם מבקש החסות באותו עניין (למשל, נכונותו של מבקש החסות לתרום כספים או תרומה אחרת, אם תקבל הנושפנקא של עובד הציבור לעניין לגביו מתבקשת החסות, כמו חלוקת פרסים על שם התורם).

3. תנאים נוספים

סבור עובד הציבור, לאחר שבחן את "תנאי הסף" ושקל את השיקולים הנוספים, כי יש מקום למתן החסות, עליו לערוך מספר בירורים על-מנת לוודא את אופן יישום מתן החסות, כפי שיפורט להלן:

א) יש לערוך את הבדיקות אשר פורטו לעיל, על מנת למנוע תקלות אפשריות שהודגמו (למשל, לבדוק שהגוף אכן קיים, אם יש לו רשיון תקף לצורך פעילותו - אם יש בו צורך, שניהולו של הגוף תקין, מקורותיו הכספיים); אם מדובר בפעילות מתמשכת יש לוודא את האפשרות לקיום פיקוח כאמור לאורך זמן.

ב) יש לבדוק את תוכן החסות. (בנוסף לבדיקה שאין במתן החסות משום פגיעה באחד הערכים שמורטו לעיל, יש לוודא שאין בתוכן החסות או בצורתה, משום חטעיית הציבור, לדאוג כי הדגש הוא על ההיבט הציבורי ולא על ההיבט האישי הקשור לעובד הציבור, לוודא שהחסות לא תשתמע כהעדפה של הדוף שלו ניתנת החסות על-פני גופים אחרים, לוודא שתוכן החסות אינו עלול להטיל על עובד הציבור או על המדינה אחריות בעיניים שלגביהם אין להם שליטה, לוודא שכל המידע שמדובר בו מעודכן, אמין ומדויק).

ג) יש לברר את אופן מתן החסות המועדף (מתן חסות חד-פעמי או פעילות מתמשכת, המדיום שבו ייעשה שימוש וכו').

ד) יש לברר האם מעורבים נורמים או תקציבים ממשלתיים.

4. היועצות ביועץ המשפטי

א) תשובת עובד הציבור תינתן לאחר היועצות ביועץ המשפטי של המשרד הממשלתי הנוגע בדבר.

ב) הסכמת עובד הציבור תהיה, ככל שניתן, בכתב והעתק ממנה יישלח ליועץ המשפטי של המשרד.

שם ההודעה: רשימת המבטחים בעלי רישיון לפעול בענף הביטוח למתן ערבויות

פרק ראשי: התקשרויות ורכישות	פרק משני: ערבויות
מספר הוראה: 771	מספר הודעה: 771.3
	מהדורה: 02

1. רשימת המבטחים בעלי רישיון לפעול בענף הביטוח למתן ערבויות

- 1.1 איילון חברה לביטוח בע"מ
- 1.2 אליהו חברה לביטוח בע"מ
- 1.3 ב.ס.ס.ח. - החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ
- 1.4 ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ
- 1.5 הכשרת הישוב חברה לביטוח בע"מ
- 1.6 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ
- 1.7 הראל חברה לביטוח בע"מ
- 1.8 כלל ביטוח אשראי בע"מ
- 1.9 כלל בריאות חברה לביטוח בע"מ
- 1.10 כלל חברה לביטוח בע"מ
- 1.11 מגדל חברה לביטוח בע"מ
- 1.12 מנרה מבטחים חברה לביטוח בע"מ

- 2. הערה: לקבלת מידע נוסף ומעודכן על חברות הביטוח המורשות, ניתן לפנות אל מנהל תחום לרישוי ויציבות חברות הביטוח, אגף שוק ההון, משרד האוצר בטלפון: 02-5317041, או בטלפון 03-6234138.**

נספח י' למכרז נספח י' להסכם

נוסח כתב ערבות ביצוע

שם הנקטתבי הביטוח: _____
מס' טלפון: _____
מס' פקסי: _____
תאריך: _____

לכבוד
המשרד לאזרחים ותיקים
רחוב עם ועולמו 3
גבעת שאול
ירושלים

הנדון: ערבות בנקאית מס' _____

על פי בקשת _____ [להלן: "החייב"], אנו ערבים בזאת כלפיכם לסילוק כל סכום עד לסך של _____ ₪ (במילים: _____ שקלים חדשים) בתוספת הפרשי הצמדה למדד הנובעים מהאמדת הסכום הנ"ל למודד המחירים לצרכן (המתפרסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ולמחקר כללי), מתאריך _____ (להשלים את תאריך תחילת תוקף הערבות), אשר תדרשו מאת החייב נקשר עם חוזה שנחתם מכה מכרז פומבי מס' 4/12 לרכישת שירותי ארגון והפקת ועידה בנושא האזרחים הוותיקים כמנוף לצמיחה כלכלית.

אנו משלם לכם את הסכום הנ"ל תוך 14 ימים מתאריך דרישתכם הראשונה בכתב מבלי שתהיו חייבים לנמק את דרישתכם ומבלי לטעון כלפיכם טענת הגנה כלשהי שיכולה לעמוד לחייב בקשר לחיוב כלפיכם, או לדרוש תחילה את סילוק הסכום האמור מאת החייב. ערבות זו חינה בלתי חוזרת ובלתי תלויה ולא ניתנת לביטול, ולא יהיה צורך להוכיח את דרישתכם על פיה בחליך משפטי, או באופן אחר, ולא תהיו חייבים להגיש תחילה, לשם קבלת תשלום על פיה, תביעה משפטית נגד החייב, ולדרוש תחילה תשלום מאת החייב.

ערבות זו אינה ניתנת להעברת או להסבה.

ערבות זו תישאר בתוקפה עד לתאריך _____¹

דרישה על פי ערבות זו יש להפנות לסניף הבנקאית הביטוח שכתובתו:

תאריך	שם מלא	חתימה	וזהות
-------	--------	-------	-------

¹ הערבות תהיה בתוקף לתקופה של לפחות 90 ימים לאחר תום תקופת הסכם ההתקשרות.

לכבוד
מדינת ישראל – המשרד לאזרחים ותיקים

א.ג.ג.

הנדון: אישור עריכת ביטוחים

הגנו מאשרים בזה כי ערכנו למבוטחנו _____ (להלן: "נותן השירותים"), לתקופת הביטוח מיום _____ עד יום _____ בכל הקשור למתן שירותי הפקה, ארגון וביצוע הוועידה בנושא האזרחים הוותיקים כמנוף לצמיחה כלכלית, בהתאם למכרז ולהסכם עם מדינת ישראל – המשרד לאזרחים ותיקים את הביטוחים המפורטים להלן:

1. ביטוח חבות המעבידים

- 1.1 אחריותו החוקית כלפי עובדיו בכל תחומי מדינת ישראל והשטחים המוחזקים.
- 1.2 גבול האחריות לא יפחת מסך 5,000,000 דולר ארה"ב לעובד למקרה ולתקופת הביטוח (שנה).
- 1.3 הביטוח יורחב לכסות את חבותו של המבוטח כלפי קבלנים, קבלני משנה ועובדיהם היה ויחשב כמעבידם.
- 1.4 הביטוח מורחב לשפות את מדינת ישראל – המשרד לאזרחים ותיקים, היה ונטען לעניין קרות תאונת עבודה/מחלת מקצוע כלשהי כי הם נושאים בחבות מעביד כלשהם כלפי מי מעובדי ומועסקי נותן השירותים.

2. ביטוח אחריות כלפי צד שלישי

- 2.1 אחריותו החוקית בביטוח אחריות כלפי צד שלישי על פי דיני מדינת ישראל, בגין נזקי גוף ורכוש בכל תחומי מדינת ישראל והשטחים המוחזקים.
- 2.2 גבולות האחריות שלא יפחתו מ- 5,000,000 דולר ארה"ב למקרה ולתקופת הביטוח (שנה).
- 2.3 בפוליסה ייכלל סעיף אחריות צולבת (Cross Liability).
- 2.4 אמנים, אורחים ומוזמנים כולל רכושם ייחשבו צד שלישי.
- 2.5 הביטוח מורחב לכסות את חבותו של המבוטח כלפי צד שלישי בגין פעילות של קבלנים, קבלני משנה ועובדיהם.
- 2.6 הביטוח מורחב לשפות את מדינת ישראל – המשרד לאזרחים ותיקים ככל שייחשבו אחראים למעשי ואו מחדלי נותן השירותים וכל הפועלים מטעמו.

3. ביטוח אחריות מקצועית

- 3.1 ביטוח אחריותו המקצועית בכל הקשור למתן שירותי הפקה, ארגון וביצוע הוועידה.

3.2 גבול האחריות למקרה ולתקופה לא יפחת מ – 500,000 דולר ארה"ב.

3.3 הכיסוי על פי הפוליסה יורחב לכלול את ההרחבות הבאות:

- אחריות צולבת.

- הארכת תקופת הגילוי לפחות שישה חודשים.

3.4 הביטוח יורחב לשפות את מדינת ישראל – המשרד לאזרחים ותיקים ככל שתחשב אחראית למעשי ו/או מחדלי נותן השירותים וכל הפועלים מטעמו.

4. ביטוח רכוש

ביטוח כל הציוד, המתקנים, וכל רכוש אחר אשר יובא, יותקן על ידי נותן השירותים וימצא באתרים לצורך קיום הוועידה בביטוח אשר מורחב או כל הסיכונים בהתאם למקובל לגבי וכמלוא ערכם.

5. כללי

בכל פוליסות הביטוח הנ"ל יכללו התנאים הבאים:

4.1 לשם המבטוח יתווספו כמובטחים נוספים: מדינת ישראל – המשרד לאזרחים ותיקים, בכפוף להרחבי השיפוי כמפורט לעיל.

4.2 בכל מקרה של צמצום או ביטול הביטוח ע"י אחד הצדדים לא יהיה להם כל תוקף אלא, אם ניתנה על ידינו הודעה מוקדמת של 60 יום לפחות במכתב רשום לחשב המשרד לאזרחים ותיקים.

4.3 אנו מוותרים על כל זכות שיכוב, תביעה, השתתפות או חזרה כלפי מדינת ישראל – המשרד לאזרחים ותיקים, עובדיהם, וכל האמנים, האזרחים והמוזמנים לוועידה מטעמם ובלבד שהויתור לא יחול לטובת אדם שגם לנוק מתוך כוונת זדון.

4.4 נותן השירותים אחראי בלעדית כלפינו לתשלום דמי הביטוח עבור כל הפוליסות ולמילוי כל החובות המוטלות על המבטוח על פי תנאי הפוליסות.

4.5 ההשתתפויות העצמיות הנקובות בכל פוליסה ופוליסה תחולנה בלעדית על נותן השירותים.

4.6 כל סעיף בפוליסות הביטוח המפקיע או מצמצם בדרך כלשהי את אחריות המבטוח, כאשר קיים ביטוח אחר לא יופעל כלפי מדינת ישראל - המשרד לאזרחים ותיקים, והביטוח הוא בחזקת ביטוח ראשוני המזכה במלוא הזכויות על פי הביטוח.

4.7 תנאי הכיסוי של הפוליסות חבות מעכידים, אחריות כלפי צד שלישי לא יפחתו מהמקובל על פי תנאי פוליסות נסח ביטי".

בכפוף לתנאי וסייגי הפוליסות עד כמה שלא שונו במפורש על פי האמור באישור זה.

בכבוד רב,

תאריך: _____
חתימת מורשה המבטוח וחתימת המבטוח

שם ההוראה: מועדי תשלום	
פרק ראשי: ביצוע תקציב	מספר הוראה: 1.4.3
פרק משני: ביצוע תשלומים בגין התחייבויות	מהדורה: 01

מילות מפתח:

מועד תשלום ממשלתי

1. כללי
  - 1.1. הסכם התקשרות כולל בין השאר מועדי תשלום שבהם לא נקבעו מועדים כאלה, יש לפעול בהתאם לאמור בהוראה זו.
  - 1.2. מועדי התשלום בגין התחייבויות שבהם לא נקבעו מועדים כאלה, יש לפעול בהתאם לאמור בהוראה זו.
2. מטרת המסמך
  - 2.1. להנחות את המוסדות הממשלתיים, על מנת שישולבו ביצוע ההתקשרות וכלה בביצוע התשלום בגין התחייבויות.
3. הגדרות
  - 3.1. חשבון - דרישה המסמך.
  - 3.2. מועד הגשת החשבון - המועד שבו מוגש החשבון למועד התשלום.
  - 3.3. מועד התשלום הממשלתי - שני ימים אלו.
4. הנחיות לביצוע
  - 4.1. סוגי התשלומים שעליהם חלה הנחיה
    - 4.1.1. תשלומי תמיכות, בהתאם להוראה זו.
    - 4.1.2. תשלומים בגין קניות בארץ, בהתאם להוראה זו.
      - 4.1.2.1. תשלומים לקבלנים קטנים וביניים.
      - 4.1.2.2. תשלומי פסקי דין.
      - 4.1.2.3. תשלומים בין משרדי ממשלה.

הגשת החשבון - 1985

4.1.2.4. תשלומים לספקים ולזכאים אחרים אשר חוזה ההתקשרות עמם מציין באופן

מפורש מועד תשלום השונה מהאמור בהוראה זו.

4.2. תשלומים בגין התקשרויות שנחתמו לפני 1 בינואר 2007

4.2.1. אם נקבע מועד מפורש לתשלום, הוא יתבצע לפי האמור בהסכם ההתקשרות.

4.2.2. אם לא נקבע מועד מפורש לתשלום, הוא יתבצע לפי האמור בהוראה זו.

4.3. קביעת מועדי התשלום

4.3.1. ככלל, יקבע חשב המשרד באופן בלתי תלוי את מועדי התשלום לכל ספק ולכל זכאי

אחר במועדים המפורטים להלן:

4.3.1.1. חשבון/חשבונית אשר יוגשו בתאריכים 1-15 בחודש, ישולם בתחילת מועד

התשלום הממשלתי של החודש העוקב.

4.3.1.2. חשבון/חשבונית אשר יוגשו בתאריכים 16-24 בחודש, ישולם בחודש העוקב

לפי יום הגשת החשבון, כלומר בדיק 30 יום מיום הגשת החשבון.

4.3.1.3. חשבון/חשבונית אשר יוגשו בתאריכים 25-31 בחודש, ישולם ב-24 בחודש

העוקב, דהיינו בסוף מועד התשלום הממשלתי של החודש העוקב.

4.3.2. התשלומים המפורטים מטה ישולמו במועד התשלום הממשלתי הקרוב ביותר למועד

הגשת החשבון למשרד, ולא בהתאם להוראת סעיף 4.3.1:

4.3.2.1. תשלומים שבמהותם מיועדים לתשלום שכר ומשכורות (כגון תשלום לחברת

כוח אדם וכדומה).

4.3.2.2. תשלומים לגופים נתמכים, בהתאם להוראות תכ"ם, "תמיכות" פרק 6.

4.4. חריגה ממועד ביצוע התשלום

4.4.1. חשב המשרד יהיה רשאי לאשר חריגה מההנחיות שבהוראה זו ולהקדים מועד

תשלום.

4.4.2. חשב המאשר חריגה והקדמת מועד תשלום, יערוך מסמך המפרט את הסיבות

והנימוקים לביצוע החריגה ולהקדמת מועד התשלום. מסמך זה יצורף למסמכי

התשלום.

4.4.3. במקרים שבהם חשב המשרד קיבל בקשה של המוטב להקדים תשלום ואת הסכמתו

בכתב לגביית ריבית החשב הכללי – יהיה החשב רשאי לאשר בקשה זו ולגבות ריבית

בהתאם להוראות תכ"ם, "קביעת שיעור ריבית" מס' 3.1.1.

4.4.4. חשב המשרד יעביר מחצית מהסכום שנגבה במסגרת סעיף 4.4.3 להכנסות המדינה,

ואילו המחצית האחרת תועבר לתקנה התקציבית שממנה בוצע התשלום.

4.5. מועדי התשלום ליחידות הממשלה לא ייקבעו בהתאם להוראות פרק זה, ולגביהם לא תחול מגבלה על מועד ביצוע התשלום.

4.6. תשלומים לרשויות מקומיות יתבצעו בהתאם להוראה זו.

5. מסמכים ישימים

5.1. חוק יסודות התקציב התשמ"ה-1985.

5.2. הוראת תכ"ס, "קביעת שיעור רבית", מס' 3.1.1.

5.3. הוראות תכ"ס, "תמיכות", פרק 6.

6. נספחים

6.1. נספח א – טבלת שינויים שבוצעו בהוראה.